

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Utan motivering och tillämpning av försiktighetsprinciper

Anmälningar om åldersdiskriminering under covid-19 pandemin.

Tina Falk

Masteruppsats: SOAM22
Aktuell termin: VT2022
Handledare: Lupita Svensson

Abstract

Author: Tina Falk

Title: *Without justification and application of precautionary principles.*

Reports of age discrimination during the covid-19 pandemic. [Translated title]

Supervisor: Lupita Svensson

Assessor: Tove Harnett

The aim of this study was to describe the complainants view of age discrimination in connection with the covid-19 through reports which have been sent to the Equality Ombudsman during a two-years period: 2020 - 2021. The data material has been analyzed through Paul Ricoeur's analysis model 1. A model in which the texts contain an essential power. Through analytical induction the Vulnerability Theory emerged. The results of the study have shown that people over the age of 65 experienced age discrimination in relation to vaccines during covid-19. The reports concern several geographical areas within the country, however the Stockholm region is being reported to a greater extent. New directives regarding covid-19 vaccination of the elderly have led to complainants questioning what information this decision is based on since no justification has been given about the national regulation. Speculations have occurred as a result of this decision where conclusions about financial motives are being drawn.

Key words: Equality Ombudsman, Elderly, Vaccination, Astra Zeneca.

Foreword

In the retrieval of the material that has been analyzed, the Equality Ombudsman officials have been helpful with the collection of the different material. In this foreword I would like to thank the officials of the Equality Ombudsman for their prompt handling of my inquiries.

To my supervisor Lupita Svensson, I would like to send an extra large and personal thank for the inspiration she has conveyed throughout the entire process and for guidance which have enriched this study. I couldn't have asked for a better supervisor. Thank You, Lupita!

I hope that readers of this essay consider the content to be valuable as it sheds light on an important issue and portrays effects which a crisis can cause.

Please don't forget to take care of our elderly.

Lund 2022

Tina Falk
Author / Masterstudent

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Problemformulering.....	1
1.2 Syfte och frågeställningar	2
1.2.1 Syfte	2
1.2.2 Frågeställningar.....	3
1.3 Begreppsförtydligande	3
1.3.1 Det strukturella perspektivet.....	3
1.3.2 Essens utifrån hermeneutiken.....	4
1.4 Avgränsning	4
1.4.1 Anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen om åldersdiskriminering i samband med covid-19	4
1.5 Studiens relevans för socialt arbete	5
1.5.1 Öka kunskaperna om diskriminering.....	5
1.6 Kort beskrivning om Diskrimineringsombudsmannens uppdrag	6
2. Kunskapsläget.....	7
2.1 Litteratururval	7
2.2 Allt fler äldre rapporterar om åldersdiskriminering.....	8
2.3 Diskriminering kan förekomma både direkt och indirekt.....	9
2.4 Missgynnsam särbehandling påverkar hälsa och välbefinnande	10
2.5 Synen på ålder påverkar graden av information som förmedlas	11
3. Teoretiska utgångspunkter	11
3.1 Sårbarhetsteorin: The Vulnerability Theory	11
3.1.1 Det sårbara samhället och den lyhörda staten	12
3.2 Relevans och avgränsning	14
4. Metod.....	15
4.1 En kvalitativ ansats	15
4.2 Beskrivning av material som hanteras	15
4.3 Textanalys	16
4.4. Insamling av datamaterial.....	17
4.4.1 Förfarandet vid inhämtning av allmänna handlingar.....	17
4.5 Paul Ricœurs analysmodell.....	18
4.5.1 Databearbetning och överförbarhet utifrån analysmodell 1	18

4.6 Teorigenerering utifrån analytisk induktion	22
4.7 Kvalitetsaspekter.....	23
4.7.1 Svagheter och styrkor.....	23
4.7.2 Anmälarens språk och dess inflytande på analysen.....	24
4.7.3 Forskarens påverkan.....	25
4.8 Forskningsetiska överväganden	26
5. Resultat och analys	27
5.1 Introduktion	27
5.1.1 Disposition.....	27
5.1.2 Korta berättelser som inkommer i olika former.....	28
5.2 Vem är det som anmäler åldersdiskriminering i samband med covid-19 under perioden 2020-2021?	30
5.2.1 Främst äldre personer över 65 år	30
5.3 Vad är det som blir anmält?.....	32
5.3.1 Verksamhetsområden och geografiska lägen	32
5.4 Vilka bilder ger anmälare av åldersdiskriminering?.....	34
5.4.1 Introduktion.....	34
5.4.2 Biverkningar kring Astra Zenecas vaccin beaktas inte för äldre över 65 år	35
5.4.3 Sverige tillämpar inte samma försiktighetsprinciper för äldre som andra länder	39
5.5 Hur kan essensen i anmälningar förstås i relation till frågan om åldersdiskriminering?.....	42
5.5.1 Introduktion.....	42
5.5.2 Ett ogrundat beslut	42
5.5.3 Motiv till bestämmelsen ifrågasätts.....	46
5.6 Sammanfattning	49
6. Avslutande diskussion	50
6.1 Bestämmelsens legitimitet	50
7. Referenser	53
8. Bilagor	58
Bilaga 1: Utdrag ur Paul Ricœurs analysmodell 1	58
Bilaga 2: Mottagen statistik från Diskrimineringsombudsmannen	59
Bilaga 3: Tabeller som upprättats under arbetsprocessen.....	60
Bilaga 4: Anmälningsblanketten för diskriminering har uppdaterats	62

1. Inledning

1.1 Problemformulering

December 2018 spred sig ett nytt virus vid namnet covid-19 över hela världen med start i Kina (Malesza & Wittman 2021, s.1). En pandemi uppstod och olika extraordinära åtgärder infördes i syfte att minska dess smittspridning. Åtgärder om social distansering och olika rekommendationer kom att påverka den sociala tillvaron för många människor. Virusets visade sig vara farligare för äldre, vilket ställde en hög efterfrågan på samhället att vidta kraftigare åtgärder för specifikt denna målgrupp med målet att minska virusets smittspridning (Kulin, Johansson Sevä, Hjerm, Fors Connolly i Wasshede & Björk 2021, s.77f). Då världshälsoorganisationen klassificerade viruset som en akut hälsofara för befolkningen utvecklades därmed olika nationella strategier i syfte att minska antalet dödsfall (Malesza & Wittman 2021, s.1). Inom en avgränsad period under pandemin blev ålder plötsligt en viktig fråga. Olika restriktioner och strategier på nationell nivå infördes för olika åldersgrupper i syfte att hindra virusets spridning (SOU 2020:80, s.36). Organiseringen av insatser som trädde i kraft ägde rum med utgångspunkt i individernas ålder och inte utifrån det enskilda behovet (Harnett 2019, s.304ff) såsom exempelvis frågan om vaccin. Denna organisering av insatser kom att upplevas på olika sätt av enskilda i samhället, både positivt och negativt. Resonemang om en eventuell utsatthet bland äldre och maktrelationer påtalades i denna diskussion (Jönson i Jönson, Alftberg, Andersson, Bildtgård m fl 2021 s.9ff). Det började rapporteras om åldersdiskriminering i media och hur äldre människor inte fick rätt sjukhusvård till följd av sin ålder, utifrån covid-19 restriktioner som tolkats på olika sätt utav vårdpersonal (Ivarsson & Ziegerer 2021). Ålder och diskriminering kom att spela en roll i den unika situationen som pandemin innebar.

Äldres upplevelser av diskriminering kan enligt forskare ha påverkat välbefinnandet (Bratt, Abrams, Swift, Vauvlair, Melanie, Marques 2018, s.167). Genom diskrimineringslagen (SFS 2008:567) anses vi i Sverige ha en struktur som ska säkra att sårbara grupper inte blir diskriminerade. Ålder anses utgöra en sårbarhet och därmed förekommer den också som en av diskrimineringsgrunderna i lagtexten. Diskrimineringsombudsmannen är den myndighet som aktivt arbetar med att tillvarata dessa rättigheter. Under år 2020 tog myndigheten emot 497 st anmälningar med diskrimineringsgrund *ålder* och året därpå inkom 624 anmälningar med samma diskrimineringsgrund (Diskrimineringsombudsmannen 2022, 220303, s.102). Myndighetens statistik visar att år 2020 hade 0 utav dessa anmälningar ett samband med covid-19, medan år 2021 hade 156 st utav anmälningarna ett samband med covid-19 (Se bilaga 1). Inom ett år sker en markant ökning av antal anmälningar med grunden åldersdiskriminering *och* covid-19 som inkommer till Diskrimineringsombudsmannen. Vi vet inte *hur* en upplevd diskriminering, baserad på ålder, i relation till covid-19 tar sig i uttryck i dessa anmälningar samt *vilka argument och motiv* som används i anmälningarna. Det är därför intressant att undersöka frågan utifrån att covid-19 situationen varit unik med olika former av restriktioner under en begränsad tid. Resultatet kan komma att bidra med ny kunskap om diskriminering generellt och åldersdiskriminering specifikt när det handlar om enskilda individers upplevelser.

1.2 Syfte och frågeställningar

1.2.1 Syfte

Syftet är att undersöka anmälarens beskrivning av sina erfarenheter utav åldersdiskriminering i samband med covid-19, som ett led i att skapa en djupare förståelse av hur åldersdiskriminering kan uppfattas.

1.2.2 Frågeställningar

För att uppnå syftet ska anmälningar som inkommit till Diskrimineringsombudsmannen under perioden 2020 - 2021 undersökas utifrån följande frågeställningar:

- Vem är det som anmäler åldersdiskriminering i samband med covid-19 under perioden 2020–2021?
- Vad är det som bli anmält?
- Vilka bilder ger anmälare av åldersdiskriminering?
- Hur kan essensen i anmälningar förstås i relation till frågan om åldersdiskriminering?

1.3 Begreppsförtydligande

1.3.1 Det strukturella perspektivet

I denna uppsats kommer det strukturella perspektivet att vara i fokus. Man kan bli diskriminerad på flera olika sätt, men frågan i uppsatsen lyfts fram utifrån en diskrimineringsgrund som lagen identifierat som sårbar på ett strukturellt plan såsom ålder i detta fall, eftersom enskilda individer tenderar att bli mer diskriminerade utifrån ålder enligt proposition 2007:08:95 *ett starkare skydd mot diskriminering*. Det strukturella perspektivet fokuserar på det normativa styrandet såsom lagar och myndigheters beslut av hur olika delar av samhället skall organiseras, t ex socialtjänst och hälso- och sjukvård. Denna organisering bidrar sedan till olika upplevelser hos enskilda individer eller grupper i samhället (Collins 2008, s.62).

1.3.2 Essens utifrån hermeneutiken

Begreppet essens används i uppsatsen utifrån hermeneutikens utgångspunkt. Med essens menas i uppsatsen, *kärnan i den aggregerade datan som analyserats* (Friberg & Öhlen i Klingberg & Hallberg 2021, s.166) och är en nödvändig kunskap för att förstå hur den upplevda diskrimineringen anses uppkomma. Essensen är kärnan utav det innersta som framkommer i texterna och det som enligt hermeneutiken ökar kunskaperna om fenomenet, eller det undersökta som i detta fall är vad som skapar risker för känslan av exkludering när det gäller åldersdiskriminering (Blom & Nygren i Ahnlund & Sauer 2021, s.188ff). Genom att skildra essensen i de olika anmälningarna är målet att förstå hur upplevelsen av diskriminering uppstår med utgångspunkt i den subjektiva bilden (se metodavsnittet).

1.4 Avgränsning

1.4.1 Anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen om åldersdiskriminering i samband med covid-19

I studier är avgränsningar nödvändiga (Guba 1967, s.65). Inom denna studie är avgränsningen *åldersdiskriminering i samband med covid-19*. Avgränsningen har upprättats som ett led i att undersöka en unik situation under en begränsad tid, nämligen huruvida det går att urskilja något fenomen med fokus på anmälningar som inkommit till Diskrimineringsombudsmannen under en avgränsad period. Fokus ligger på ålder utifrån att ålder erhållit en särskild ställning under covid-19 till följd av restriktioner som på nationell nivå skapats för olika åldrar under en begränsad tid. Ett liknande förfarande har tidigare inte varit möjligt att studera med den formen av begränsningar i människors vardag. Vad som blir anmält till Diskrimineringsombudsmannen och vilka bilder som anmälare ger i frågan, samt essensen i deras anmälningar ger ett intressant material att studera. Fokus ligger enbart på covid-19 och åren 2020-2021 (den period som pandemin pågick) utifrån att situationen var unik och kan liknas med närmast ett experiment.

Den första smittvågen av viruset kom till Sverige i början av år 2020 då presenterades en krisberedskapsplan för detta virus (Folkhälsomyndigheten 2020, 220415). Året innan förelåg ingen smittvåg utav viruset. Restriktionerna hävdades i början av februari år 2022 (Sveriges Radio 2022, 220415), vilket begränsar möjligheterna att studera samband under år 2022. Aktuell avgränsning i studien föreligger utifrån att det förekommer en begränsad åtkomst till delar av innehållet i materialet. Vissa delar är sekretessmarkerade, vidare är anmälningarna begränsade i sin utformning. De centrala frågeställningarna i denna studie är vidare formulerade utifrån en sådan ansats att de inte delger anmälda verksamheters syn i sakfrågan.

När det avser frågeställningar som uppsatsen grundar sig i är det i huvudsak fråga tre samt fyra om bilder och essens som utgör kärnan med denna uppsats och har en koppling till uppsatsens syfte. Fråga ett samt två om vem som anmäler och vad det är som blir anmält har formulerats utifrån att det råder ett behov av att kontextualisera resultaten och möjliggöra en fördjupad analys.

1.5 Studiens relevans för socialt arbete

1.5.1 Öka kunskaperna om diskriminering

Relevansen med denna studie är att öka kunskaperna om diskriminering genom att studera en särskild situation och synliggöra hur ett komplext fenomen kan reduceras till att handla om en specifik fråga såsom ålder utifrån dess hantering.

Inom det sociala arbetet är det av vikt att inte ha förutfattade meningar, därmed kan en ökad medvetenhet kring diskriminering verka för att minska risken för dess förekomst. Kunskaperna kan verka som ett led i att skapa fler likvärdiga möjligheter för människor oavsett ålder. Frågan innefattar utmaningar men relevansen med studien är att bidra med kunskaper om ämnet och genom detta öka kunskaperna om vad som skapar risker för diskriminering inom det sociala arbetet (Grim &

Persdotter 2021, s.110ff). De olika beskrivningarna i anmälningarna ger oss en ökad kännedom om frågan på en aggregerad nivå (Lincoln & Guba 1989, s.236) genom att visa på hur bestämmelser kan bidra till en subjektiv tolkning av diskriminering och därmed få konsekvenser på individnivå (De Paw, Sleaf, Georgantzi 2018, s.176f). Genom kunskaper om sakfrågan kan det sociala arbetet utvecklas (Vetenskapsrådet 2017, s.19f) inte bara i frågan om förhållningssätt i mötet med klienter, men också i frågan om det som kan skapa risker för upplevd diskriminering.

1.6 Kort beskrivning om Diskrimineringsombudsmannens uppdrag

Diskrimineringsombudsmannen (DO) är en institution i Sverige som har i uppdrag att bevaka rättigheter hos enskilda personer med utgångspunkt i Diskrimineringslag (2008: 567) (DL) som råder i landet. Institutionen som oberoende part har befogenheter och mandat att bekämpa diskriminering (Diskrimineringsombudsmannen 2022, 220303. s.4) som kan uppstå på grund av etnisk tillhörighet, sexuell läggning, religion/annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, könsöverskridande identitet/uttryck, kön eller ålder (a.a. s.10). Om det sker en överträdelse av de förbud som står nämnda i Diskrimineringslagen kan instansen driva processer kring detta i domstol genom till exempel ersättningskrav. Diskrimineringsombudsmannen utreder anmälningar om diskriminering som inkommer från enskilda personer, verkar för att öka kunskaperna om enskilda förhållanden och för att synliggöra specifika frågor (a.a. s.4). Bland anmälningar som instansen får hantera leder färre än 10 procent till en form av tillsyn (Svensson 2020, s.22). Enligt Diskrimineringsombudsmannen föreligger ett stort mörkertal i dessa frågor (a.a. s.33). Enligt 2 kap 13 § DL omfattas hälso- och sjukvården samt socialtjänsten av denna lag. Enligt propositionen *Ett starkare skydd mot diskriminering* (Proposition 2007/08:95) så ska lagtexten i diskrimineringsfrågan utgå ifrån subjektet, det vill säga den enskilde individen. Lagtexten utgår från en omvänd bevisbörda som innebär att den som har anmälts för ett diskriminerande

beteende skall bevisa att så inte skett. Stor vikt läggs vid den enskildes upplevelse. Det går inte att förhandla bort skyddet mot diskriminering. Eftersom det är en tvingande lagstiftning krävs det att utövare av olika verksamheter har kunskap om lagen och arbetar förebyggande. Lagstiftningen har även konstruerats så att diskriminering kan ske utan uppsåt (det vill säga inte bara direkt utan även indirekt). Lagtexten utgår ifrån att varje individ är unik och genom ett starkare skydd mot diskriminering så värnas grupper som identifierats som sårbara på ett strukturellt plan till följd av exempelvis sin ålder. Upplevelsen av diskriminering är enligt lagtexten viktig att ta tillvara på och lagstiftningsstrukturen är formad för att säkra sårbara gruppers demokratiska rättigheter.

I Sverige regleras frågan om diskriminering i diskrimineringslagen (2008:567) (DL). I de inledande målbestämmelserna 1 kap 1 § DL formuleras att diskriminering skall motverkas och att lika rättigheter skall främjas för människor oavsett ålder. I samma paragraf förekommer att det råder ett förbud att diskrimineras utifrån ålder.

2. Kunskapsläget

2.1 Litteratururval

En del referenser som nämns i uppsatsen är på engelska och har inhämtats från rekommendationer som förekommer i råd och anvisningar från Socialhögskolan i Lund inför uppsatsskrivning. De vetenskapliga artiklarna som används i uppsatsen är peer-reviewed vilket innebär att de innefattar en vetenskaplig granskning av innehållet som presenteras. Denna granskning tjänar en social funktion i den akademiska världen genom att den förväntas uppfylla vissa principer om att till exempel vara fri från personligt inflytande och innefattar vidare att ett bra vetenskapligt manus ska vara förekommande. Samtidigt är det av vikt att påtala att även denna metod erhållit kritik. Detta utifrån att granskningsprocesser kan innefatta fördomar utifrån granskarens egenskaper.

Samtidigt är fördelen med denna process att flera vetenskapliga aktörer är delaktiga och definierar kunskapen vilken i sin tur bidrar till utformningen av den akademiska världens kunskap, utifrån en konsensus i denna granskningsprocess. Det är konsensus kring innehållet som sedan presenteras i peer-reviewed artiklar (Severin & Chataway 2020, s.145ff).

Vid sökning av vetenskapliga artiklar har de flesta artiklar inhämtats via LUB-search, där universitetets olika bibliotek och deras samlade resurser förekommer. I uppsatsen används vidare ett antal källor såsom bland annat svenska lagar som ett led i att synliggöra svenska förhållanden. Vid sökning av vetenskapliga studier i ämnet är den framträdande bilden att det finns mycket skrivet på området, dock vid genomgång av forskningsartiklar på både svenska samt engelska har en stor del inte kunnat appliceras på denna studie, eftersom de artiklarna i första hand berört diskriminering i samband med etnicitet och kön, vilket inte varit inriktningen i denna studie.

2.2 Allt fler äldre rapporterar om åldersdiskriminering

Det som utgör en diskriminering är en form av handling. Inom denna handling sker ett avsteg från grundregeln om att alla människor skall behandlas lika (Nationalencyklopedin 220303). I internationell forskning kan vi utläsa att åldersdiskriminering förekommer och att denna diskriminering påverkar människors välbefinnande och hälsa. I England beskrivs åldersdiskriminering som att äldre diskrimineras med anledning av olika stereotypa föreställningar som finns om äldre (E Jackson, Hacket, Steptoe 2019, s.200f). Frågan om åldersdiskriminering beskrivs ha ett samband med ålderism som grundar sig i negativa föreställningar kring en åldersgrupp. Ålderism handlar dock inte enbart om fördomar mot äldre utan den kan även omfatta fördomar mot andra åldersgrupper (Jönsson 2021 s.9ff). Frågan om åldersdiskriminering specifikt, men diskriminering generellt handlar om att någons värdighet kränks (Svensson 2020, s.17).

Forskning från England visar att alltfler äldre personer rapporterar om åldersdiskriminering. Forskare menar att problematiken är utbredd och i aktuella undersökningar där flera tusen personer över 52 års ålder deltagit har det visat sig att 29 % utav deltagarna uppgett att de upplevt åldersdiskriminering flera gånger om året (E Jackson, Hacket, Steptoe 2019, s.200f). Samtidigt visar en annan studie från USA där flera tusen personer i åldrarna 25-74 år deltagit och som pågått under en 20 års period, att åldersdiskriminering endast upplevts av 14 procent. Samma undersökning visar att bland dessa 14 procent angav hela 40 procent att diskrimineringen enbart grundade sig i ålder, medan resterade 60 procent menade på att det även förelåg en annan diskrimineringsgrund, såsom kön eller ras. Samma forskning visar på att de som upplevt diskriminering enbart på grund av ålder är mer unika än de som upplevt diskriminering på flera diskrimineringsgrunder såsom både kön och ålder. Enligt forskning tenderar diskrimineringen att bli mer långtgående vid fall där olika diskrimineringsgrunder är förkommande (Stokes & Moorman 2019, s.117ff). Enligt aktuell forskning i USA har exempel på fientlig åldersdiskriminering dykt upp i mediabevakningen under covid-19 pandemin till följd av olika föreställningar om olika målgrupper, främst äldre, vilket undergrävt de äldres värde och behov (Bernstein, Ebert, Hicks Patrick 2022, s.2f). Här betonar forskningen vikten av att specificera arten utav olika övertygelser/föreställningar som finns kring åldersgruppen äldre i syfte att nå en ökad kännedom om frågans utveckling under covid 19-pandemin (a.a. s.1).

2.3 Diskriminering kan förekomma både direkt och indirekt

Den indirekta åldersdiskrimineringen kan yttra sig genom att individer utifrån ett visst förfarande missgynnas på grund av sin ålder. En diskriminering kan vidare uppstå i direkta situationer där individer befinner sig i en beroendesituation (Svensson 2020, s.17). Åldersdiskriminering anses uppstå först när det sker en praktisering utav de fördomar som föreligger kring en grupp människor. Frågan om åldersdiskriminering kan föreligga på flera olika samhällsnivåer. Inom mikronivå

är den enskilda individen i fokus. Här kan det handla om att det förekommer olika former av personliga konsekvenser för den enskilde till följd av en indirekt diskriminering som förekommer genom en bestämmelse (a.a. s.11f). Alla åldersgrupper kan påverkas av åldersdiskriminering utifrån att alla människor besitter en viss ålder. Det är däremot olika faktorer som styr huruvida det är yngre eller äldre som blir påverkade av frågan (Svensson 2020, s.11f). Forskare i Sverige skriver om vikten av att det sker en samverkan med forskningsvärlden i beslut som avser äldre så att resonemang kring bestämmelser om äldre är fria från ekonomiska grupperingar vilka kan grunda sig i negativa föreställningar om äldre åldrar (Jönson, Hultqvist & Iwarsson 2021, s. 6).

2.4 Missgynnsam särbehandling påverkar hälsa och välbefinnande

När diskriminering uppstår finns det forskning som visar på att kroppen tolkar denna särbehandling som en stressfaktor. Diskriminering utgör en påverkan på måendet. Det kan handla om att risken för inflammation ökar eller att ett ohälsosamt beteende utvecklas till följd av särbehandlingen. Här menar forskare på att det är viktigt att arbeta med frågan för att inte framkalla negativa beteenden hos enskilda personer och för att skydda den mentala hälsan från en skadlig påverkan. Samtidigt belyser forskning hur det föreligger ett behov av att studera den åldersrelaterade diskrimineringen ytterligare för att se vilken påverkan frågan kan ha på den fysiska hälsan. Vad som går att utläsa i en studie från England om äldre personer över 50 år är att det föreligger ett samband mellan en sämre självskattad hälsa och de personer som beskriver att de upplevt åldersdiskriminering (E Jackson, Hackett, Steptoe 2019, s.200f).

2.5 Synen på ålder påverkar graden av information som förmedlas

Forskning från Belgien visar att synen på ålder kan påverka graden av information som ges till äldre kring olika biverkningar i kontakten med vården (Schroyen, Adam, Marquet, Jerusalem m fl 2018, s.8). Vidare att dessa brister i informationen kring medicinska frågor i sin tur också påverkar synen på medicinska beslut som äldre tar (Malesza & Wittman 2021, s.3). Exempel ges i forskning på situationer som förekommit under covid-19 där äldres uppfattning i frågan om vaccinering mot covid-19 anses ha haft en avgörande betydelse för huruvida äldre betraktat vaccin mot covid-19 som effektivt eller ej (a.a. s.5).

I en undersökning som genomförts i Sverige bland äldre personer i åldrarna 65 - 71 år under pandemin (Kivi, Hansson, Bjäkebring 2020, s.e4) visar studien på att det förekommit en ökad samhällsoro bland äldre under covid-19 kring samhällsrisker relaterade till covid-19. Vidare att det inom denna åldersgrupp uppstått en oro kring vilka negativa effekter som viruset kommer att ha, inte bara på världsekonomin utan även de sociala strukturerna. Samtidigt som studien visar på att ingen negativ effekt på äldres välbefinnande under en avgränsad period under covid-19 förekommit till följd av den sociala distanseringen under covid-19 (a.a. s.e6-e7).

3. Teoretiska utgångspunkter

3.1 Sårbarhetsteorin: The Vulnerability Theory

Via analys av materialet kommer en strukturell teori att användas som Marta Albertson Fineman har utvecklat.¹ Hennes teori används i studien då den behandlar diskriminering i relation till lagstiftning och bestämmelser på det

---

¹ Marta är en rättsfilosof i USA som i början av 2000-talet utvecklat Sårbarhetsteorin (The Vulnerability Theory), vilken behandlar strukturella frågor om hur samhällets institutioner utgör en påverkan på människors handlingar.

strukturella planet. Finemans teori grundar sig i socialrättsliga frågor som förekommer i USA, men kan väl tillämpas på materialet i denna studie som berör anmälarnas syn på åldersdiskriminering. Enligt Finemans teori har frågan om diskriminering ett samband med strukturella frågor, liksom det som anmälare till Diskrimineringsombudsmannen också argumenterar för.

3.1.1 Det sårbara samhället och den lyhörda staten

Det finns två delar inom sårbarhetsteorin som är centrala och kan relateras till den empiri som kommer att presenteras. Det ena är behovet av att ha en lyhörd stat och det andra är att samhället trots olika åtgärder i frågan om diskriminering förblir sårbart. När det gäller frågan om att skapa en lyhörd stat så menar Fineman att det kräver ett ökat deltagande från staten för att skapa en robust demokrati, vilken kan främja frågan om rättvisa och diskriminering. Hon skriver hur jämlikhet kan undergrävas genom praktiska implikationer som inte är utformade som lyhörda, på så vis att det ibland kan föreligga en myt om självständighet i systemet, eftersom systemet bortser från den enskildes tillstånd och beroende. Hon beskriver att ett statligt engagemang kan skapa mer lyhörda strukturer och leda till en mer rättvis fördelning av privilegier i samhället vilka på sikt främjar frågan om antidiskriminering (Fineman 2008, s.19). Motsatsen till en lyhörd stat skriver hon är den reaktiva staten. Att när en stat inte visar lyhördhet framstår inte bara individer som sårbara subjekt, utan det skapas också ett sårbart samhälle. Hon beskriver hur begreppet jämlikhet används som ett formellt antidiskrimineringsmandat och att detta är en term som domstolar i första hand verkställer då det är de som prövar frågorna (Fineman 2008, s. 2ff). Enligt Fineman finns olika praktiska tillämpningar kring hanteringen av diskrimineringsfrågan. Begreppet manifesteras enligt Fineman i lagen som en juridisk garanti för att visa på vikten av att alla människor skall behandlas som lika. Enligt sårbarhetsteorin kan människor genom denna juridiska garanti formellt kräva jämlikhet. Samtidigt menar Fineman på att den juridiska garantin inte är tillräcklig för att kunna skapa ett lyhört samhälle och behandla samt

avskaffa att människor/grupper känner sig diskriminerade (Fineman 2008, s.2ff). Enligt Fineman har den formella jämställdhetsmodellen sina brister. Hon grundar sin ansats i de olika ojämlika sociala och ekonomiska villkoren vilka förekommer i ett samhälle och har bland annat en koppling till människors klass eller etnicitet. Hon använder hälso- och sjukvården som ett exempel och menar på att den fortfarande inte innefattar en social jämlikhet. Vidare att problemen växer inom området, vilket hon anser riskerar att förstärka den sociala ojämlikheten och känslan av diskriminering. Enligt Fineman kan politiska system rättfärdiga den ojämlika fördelningen/diskrimineringen i frågan om möjligheter, och att detta inte gagnar statens lyhördhet. Samtidigt beskriver hon hur en positiv särbehandling i enstaka situationer kan utgöra något positivt och verka som ett botemedel för diskriminering (a.a.)

Enligt Fineman förblir staten sårbar trots lyhördhet. Hon beskriver hur antidiskrimineringsprincipen är en form av lyhördhet, men att principen trots detta inte utgör något skydd för motreaktioner som kan uppstå till följd av detta. För att kunna identifiera frågan om diskriminering anser hon att det är av vikt att inte bara identifiera den individuella skadan, utan också aktiviteterna som föranlett till skadan (a.a. s. 2ff). Fineman beskriver diskriminering på ett strukturellt plan genom organiseringar i ett samhälle och hur frågan inte är något naturligt förekommande, utan kan ske till följd av olika reproduktioner som förekommer i ett samhälle (a.a. s.5). Reproduktionerna ser hon som en sårbarhet och menar på att staten har ett ansvar i att skapa en motståndskraft i dessa frågor. Hon beskriver hur sårbarhetsstrategier är nödvändiga, och att det föreligger ett behov av att utveckla hanteringen utav denna fråga i samhället (a.a. s.20). Sårbarheterna anses exempelvis genom teorin vara att människor i samhället delas upp genom en viss organisering som utgör ett större privilegium för vissa grupper. Hon menar på att om det uppstår situationer där vissa personer ges ett större privilegium framför andra så är det av vikt för staten att motivera denna

omständighet, annars skapas sårbarhet (a.a. s.20ff). Sårbarheten likställer hon med svaghet och menar att när den föreligger så råder en ständig risk med att problematiken leder till större händelser. Effekterna av sårbarhet kan mildras genom olika strategier, men trots detta inte fullt ut elimineras. Enligt Fineman kan sårbarheten utgöra en negativ association och begränsning, med det att den besitter en stor kraft. Fineman skriver vidare om hur sårbarheten kan utgöra en funktion för att undersöka den sociala betydelsen som olika grupper i samhället har. Samtidigt menar hon att när någonting är sårbart betyder det också att problematiken är ständigt närvarande. (a.a. s.8f).

3.2 Relevans och avgränsning

Användandet av Finemans teori är resultatet av en induktiv process och växte fram vid bearbetning av materialet. En teori kan likställas med en kompassriktning. Den utgör en abstraktion som grundar sig i några rader eller ett stycke verklighet. På så sätt går det inte att säga att en teori är verkligheten. Det är istället något vi anser oss veta om ett ämne. Genom en teori vill vi gestalta någonting. Vi vill skapa en rekonstruktion utav en segment verklighet (Karlsson i Ahnlund & Sauer 2021, s.231f). Genom att analysera de anmälningar som inkommit till Diskrimineringsombudsmannen med stöd av Finemans sårbarhetsteori kan anmälarens uttryck i frågan, såsom deras argument och motiv i anmälningarna analyseras och begripliggöras utifrån en högre abstraktionsnivå. Ålder är en diskrimineringsgrund i lagen (dvs en sårbarhet på strukturell nivå) och lagen upprätthålls av Diskrimineringsombudsmannen. Finemans teori används som ett sätt att visa på strukturer och bilder i relation till frågan om åldersdiskriminering. Detta genom att Fineman i sin teori har visat på att individuella upplevelser kan kopplas till strukturer. Ålder har lyfts fram under covid-19, där individer beskriver att detta påverkar och har ett samband med deras upplevelse av diskriminering med utgångspunkt i frågan om fördelning och möjligheter.

4. Metod

4.1 En kvalitativ ansats

Detta är i huvudsak en kvalitativ studie men det förekommer två kvantitativa inslag inom resultat och analysdelen för att skapa en förståelse av den kontext som undersöks 1) ett cirkeldiagram kring åldersgrupper som anmälningarna berör och 2) redovisning av vilka områden/verksamheter som blivit anmälda. Denna kvantifiering och beskrivning av resultatet är till för att skapa förståelse för den kvalitativa analysen.

Den enskildes subjektiva bild är i fokus. Den kvalitativa metoden anses lämplig att använda då utgångspunkten är att nå en djupare förståelse utav andras upplevelser (Friberg & Öhlen 2021, s.167). Frågeställningarna i studien handlar om att skildra bilder av åldersdiskriminering i syfte att förstå essensen kring hur åldersdiskriminering konstrueras. Denna ansats används för att upptäcka ett fenomen som inte direkt är synligt vid enbart läsandet av en anmälan, utan blir iakttagbart först genom bearbetning av ett större material (många anmälningar). Forskningsfrågorna såsom vilka bilder anmälare ger av åldersdiskriminering och hur essensen kan förstås i relation till frågan om åldersdiskriminering är på förhand bestämda och formulerade som öppna. Genom valet av kvalitativa frågor är inte syftet att mäta åldersdiskriminering och visa på en sanning, utan istället att skildra den subjektiva tolkningen av åldersdiskriminering.

4.2 Beskrivning av material som hanteras

Det material som hanteras för att besvara mina frågeställningar är anmälningar om åldersdiskriminering som inkommit till Diskrimineringsombudsmannen under perioden 2020 – 2021 och har ett samband med covid-19. Anmälningarna är texter

där enskilda personer skildrar olika händelser som de menar på utgör en grund för åldersdiskriminering.

Berättelserna utgör en källa till anmälarens egna upplevelser och erfarenheter i frågan och är utformade utifrån den subjektiva tolkningen (Blom & Nygren i Ahnlund & Sauer 2021, s.166f). Vissa anmälningar följer en viss struktur utifrån en blankett som Diskrimineringsombudsmannen upprättat, medan andra anmälningar besitter en egen struktur utifrån att anmälaren inte valt att använda den fastställda blanketten.

4.3 Textanalys

Inom studien förekommer en textanalys av anmälningarna. Texterna som analyserats har inte upprättats i forskningssyfte. Det är ett permanent material som undersökts där informanterna inte har påverkats av forskningsprocessen. Allmänna handlingar som begärts ut kommer från Diskrimineringsombudsmannen. Det har utgått ifrån ett ämne under en avgränsad tid, år 2020-2021 och sedan har det skett ett lärande om ämnet genom kunskap om ämnet, vilken nåtts från en ytlig förståelse till en mer reflekterande och djupgående inläring genom analys av anmälningar.

Syftet med textanalysen har varit att finna olika sätt att begripliggöra variationen av tolkningar som ett led i att förstå frågan på ett djupare plan. Metoden har sin utgångspunkt i hermeneutiken och undersökningsfrågorna är formulerade utifrån en hermeneutisk ansats (Blom & Nygren i Ahnlund & Sauer 2021, s.166.). Vidare har en hermeneutisk analysmodell också använts (vilken redovisas under avsnittet 4.5) som ett led i att analysera materialet. De olika analysnivåerna utifrån en viss struktur är styrkan i denna analysmodell. Modellen tillför en viss organisering i tillvägagångssättet vid hantering av materialet. Styrkan med det hermeneutiska perspektivet är också att anmälarens tolkning får en särskild status, utifrån vissa specifika frågor.

I denna studie är olika livsvärldar i fokus (återkommer om detta i avsnitt 4.5). Bilder och essens skildras med utgångspunkt i att förstå ett fenomen utifrån ett djupare perspektiv. Metoden grundar sig i anmälarens förmåga att förstå och tolka världen i frågan, vilket i sin tur också anses utgöra en påverkan på dennes syn i att se på frågan om åldersdiskriminering (Nyström i Klingberg & Hallberg 2021, s.232f). Genom textanalysen är målet att synliggöra anmälarens egna erfarenheter och upplevelser på en aggregerad nivå och genom detta nå en ny kunskap om frågan utifrån anmälarens perspektiv (Friberg & Öhlen i Klingberg & Hallberg 2021, s.166).

4.4. Insamling av datamaterial

4.4.1 Förfarandet vid inhämtning av allmänna handlingar

Vid besvarande av mina frågeställningar har det i första hand tagits kontakt via mail med Diskrimineringsombudsmannen där frågor ställts kring hur många anmälningar om åldersdiskriminering som inkommit till myndigheten i samband med covid-19 under den avgränsade perioden: 2020 – 2021 (det vill säga en tvåårs period). Eftersom de siffror som mottagits visat på en markant ökning inom ett år har en ny förfrågan skickats till Diskrimineringsombudsmannen med en begäran om att få ta del utav dessa allmänna handlingar. Diskrimineringsombudsmannen har svarat att en sekretessprövning utförs innan utelämnning av material. Detta har inneburit att de som ett första led har prövat huruvida den allmänna handlingen innehåller uppgifter som inte får lämnas ut på grund av sekretess. De uppgifter som de ansett inte får lämnas ut har maskerats i den allmänna handlingen. I 33 kap offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL) föreligger en särskild sekretess för enskilda hos Diskrimineringsombudsmannen. 33 kap 1 § OSL behandlar frågan om ärenden som Diskrimineringsombudsmannen tillhandahåller. Här skriver lagstiftaren att enskilda personer har rätt till skydd av sina personuppgifter vid utlämnade av offentliga handlingar när det avser ekonomiska eller personliga förhållanden, om

det till exempel föreligger en risk att den enskilde kan lida men eller ta skada av att dessa uppgifter röjs, eller om det istället handlar om att någon närstående skulle lida men/ta skada av att uppgifterna röjs. En avgift har tagits ut för de allmänna handlingarna enligt avgiftsförordningen (1992:191) (AvgF).

Begäran som skickats till Diskrimineringsombudsmannen har varit omfattande och materialet har därför nått mig i två delleveranser. Den första delleveransen skickades 220121. I den första delleverans kom 78 utav de begärda 156 anmälningarna. Slutleveransen kom 220128. Leveranserna kom i lösenordskyddade meddelanden. I slutleveransen fanns resterande 79 anmälningar. Sammanlagt mottogs 157 anmälningar. I tidigare mail från Diskrimineringsombudsmannen angavs att materialet avsåg 156 anmälningar. En anmälan hade Diskrimineringsombudsmannen räknat bort i sin statistik som de angivit till mig till följd av att den inkommit två gånger från samma person och var identisk med en tidigare anmälan, något som själv upptäcktes vid genomgång av materialet. Den totala summan avsåg därmed 156 anmälningar. Sammanlagt rörde det sig om 238 sidor datamaterial att läsa och analysera inför denna uppgift.

4.5 Paul Ricœurs analysmodell

4.5.1 Databearbetning och överförbarhet utifrån analysmodell 1

För att kunna besvara mina forskningsfrågor har jag utgått ifrån Ricœurs analysmodell 1. Kännedom om modellen har kommit genom Ahnlund & Sauer (2021), en trovärdig vetenskaplig källa, men då författare som förekommer i boken inte är utvecklare utav modellen har även Ricoeurs egna personliga verk använts som en kompletterande källa i den löpande texten. Anledningen till att denna modell används i uppsatsen är för att den grundar sig i en analys som är strukturerad med ett induktivt förfarande, där den aggregerade datan utgör en betydelsefull del i vägen mot att nå fördjupade kunskaper i ett ämne. De allmänna handlingarna som

mottagits av Diskrimineringsombudsmannen har förvarats i två olika digitala mappar med följande namn: ”Kodning 1” och ”Kodning 2”.

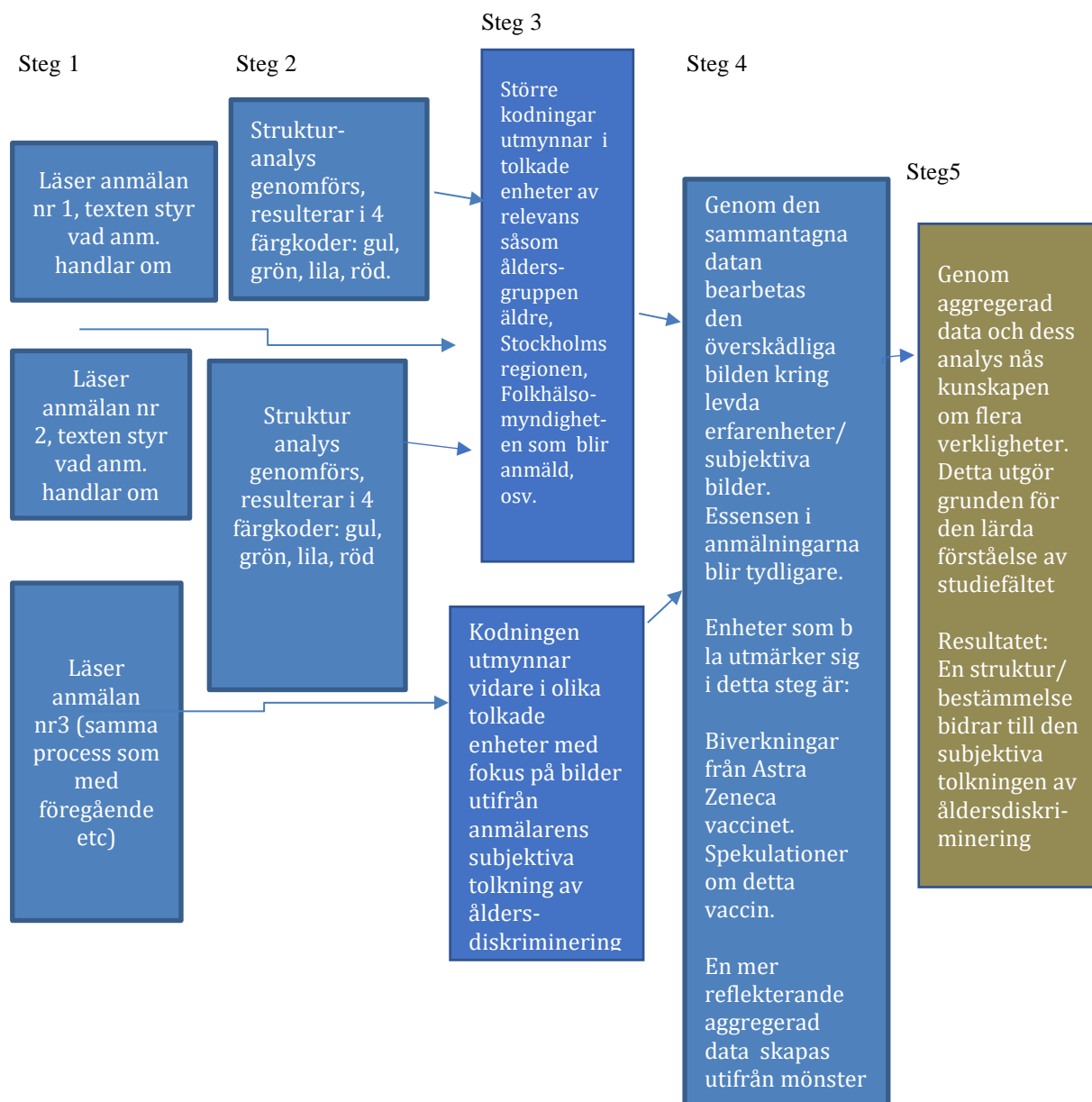
Jag har utifrån Ricoeurs analysmodell 1 först börjat med att läsa varje berättelse i dessa mappar för sig själv. Något Ricoeur kallar för en naiv läsning, eftersom det är den enskildes livsvärld som speglas i varje anmälan. Genom att läsa alla berättelser var för sig själv har det därmed erhålles flera naiva helhetsförståelser eftersom det förelegat flera anmälningar. Materialet som lästs har sedan kodats. Genom att koda materialet har det skapats en struktur i min överförbarhet som gjort det enklare för mig att se en helhet vid analysförfarandet (Blom & Nygren i Ahnlund & Sauer 2021, s.180f). Olika helheter i anmälningarna har formats utifrån bilder som respektive anmälare förmedlat kring sin syn på åldersdiskriminering i samband med covid-19. Detta har i sin tur genererat till en aggregerad data och en helhetssyn kring materialet. Det är den aggregerade synen som begripliggjort materialet i sin helhet, det vill säga givit en bild om materialets essens (Blom & Nygren i Ahnlund & Sauer 2021, s.180f). Med materialets essens menas i detta fall kärnan i den aggregerade datan, vilken i detta fall utgör själva förståelsen för hur den subjektiva bilden av diskriminering skapats. En kunskap som i vidare mening hjälper oss att öka kunskaperna om ämnet.

Den aggregerade datan grundar sig enligt Ricoeurs modell i en tolkning som till viss del är subjektiv hos forskaren, så på så sätt kan analysmodellen också betraktas som en vågad strävan utifrån att ingen människa är helt objektiv (Ricoeur 1976, s. 81f). För att ta del av Paul Ricoeurs analysmodell 1 (se bilaga 1).

Modellen presenteras på nästkommande sida.

Modell 1. Överförbarhet av datamaterial utifrån Ricoeurs modell 1 (Blom & Nygren i Ahnlund & Sauer 2021, s.180f):

De olika stegen i Ricoeurs analysmodell 1 anses omfattas utav en hierarki (Blom & Nygren i Ahnlund & Sauer 2021, s.186f). För att ni enklare skall kunna följa den planering som skett i överförbarhetsprocessen presenteras den schematiska formen i följande text.

Inom första steget (steg 1), där den naiva läsningen förekommer, identifieras kodningen i anmälningarna som en kunskap om materialets karaktär. Denna del utgör en så kallad ytlig förståelse i överförbarhetsprocessen (Blom & Nygren i Ahnlund & Sauer 2021, s.186f). Vid strukturanalysen som utgör steg 2 i modellen identifierats de prelimära meningsenheterna i anmälningarna: Färgkoder upprättas i steg 2 utifrån modellen: *Gul-färg*: här identifieras olika mallar, olika strukturer i materialets utformning. *Grön-färg*: olika åldersgrupper identifieras kring vem som anmäler samt vilka de olika verksamheterna är som har anmälts. *Lila-färg*: olika tolkningar av åldersdiskriminering synliggörs. *Röd-färg*: kön i anmälningar identifieras, omfattningen av antal sidor som anmälningarna består utav sammanställs, anonyma anmälningar identifieras med mera.

I steg 2 eftersträvas förklaringar kring anmälningarnas uppbyggnad genom färgkodningen. Texterna har i detta steg lästs flera gånger om och de *meningsfulla bärande enheterna* anses vara den färgkodning som skapats. Strukturen med färgkodning genererar en matris som är mer logisk och detaljerad än den bild som anmälningarna följer. Denna process i analysen kallas för en schematisk form utifrån att det sker en planering av överförbarhetsprocessen (Blom & Nygren i Ahnlund & Sauer 2021, s.186f).

I nästa steg, steg 3 läses alla anmälningar igenom ännu en gång för att få en mer övergripande bild kring de olika upplevelsena utav åldersdiskriminering. *Inom steg 3 sker följande kodning* som bland annat utmynnar i enheter om särbehandling av äldre, hälso- och sjukvårdens bemötande utifrån åldersinriktat vaccin med mera. Den upplevda erfarenheten utmynnar i någonting tydligare vilket leder till en mer överskådlig bild kring materialet. Inom detta steg följer en strategi i processen som är mer reflekterande. Analysprocessen övergår på så sätt i steg 3 från prelimära till reflekterande koder/enheter (Blom & Nygren i Ahnlund & Sauer 2021, s.188).

Steg 4 och 5 omfattar den viktigaste delen i överförbarhetsprocessen: Här bearbetas de större bilderna. Den aggregerade datan utmärker sig kring hur den subjektiva tolkningen av diskriminering uppstått. Denna process omfattar även utmynnandet av olika rubriker till denna uppsats. Här väljs bland annat väsentliga citat ut, vilka stärker bilder och essens som förmedlas i resultatavsnittet. Samtidigt som förkortningar vilka anmälare använder i de utvalda citaten förtydligas något genom att jag till exempel skriver ut ord såsom "[enligt förf. förtydligande]" i citat för att undvika missförstånd kring anmälares förkortning.

När det gäller helhetstolkningen som sker i steg 4 och 5 går den ut på att grunda den helhet och essens som tolkats kring materialet. Om det till exempel går att urskilja en aggregerad data. Det är denna del i analysmodellen som anses utgöra den lärda förståelsen om det ämne som studerats. Denna lärda förståelse utgör den väsentliga makten med anmälningarna genom att det är denna förståelse som är tänkt att generera till ny kunskap om diskriminering och öka kunskaperna om ämnet (Blom & Nygren i Ahnlund & Sauer 2021, s.188ff).

4.6 Teorigenerering utifrån analytisk induktion

Vid analys av anmälningarna har förfarandet varit förutsättningslös, det vill säga induktivt. Det som framkommit i processen (utifrån analysmodell 1) har resulterat i användandet av sårbarhetsteorin. Längs arbetsprocessen har det rått en öppenhet vid ingången i materialet (Isaksson i Klingberg & Halberg 2021, s.286f). Det är innehållet i anmälningarna som styr organiseringen av data utifrån vem det är som anmält, vad det är som blivit anmäld med mera (Katz i Jacobsson & Wästerfors 2013, s.331-334). I anmälningarna har ett strukturellt perspektiv identifierats vilken resulterat i valet av teori. Detta utifrån att den valda teorin skildrar en sårbarhet i strukturer i likhet med de tolkningar som beskrivs i anmälningarna. Paralleller har dragits mellan den reaktiva staten som Fineman skriver om och hur svenska myndigheter hanterat frågan om covid-19 vaccineringsen bland äldre (se teoriavsnittet).

4.7 Kvalitetsaspekter

4.7.1 Svagheter och styrkor

De svagheter som föreligger med vald metod är att graden av flexibilitet är begränsad (Guba 1967, s.60). Det finns inte utrymme att utveckla vissa resonemang kring åldersdiskriminering eftersom det är svårt att ha en dialog med texten, vilket riskerar att leda till en viss övertolkning. Texterna behandlar vidare olika abstraktionsnivåer, vilket i vissa situationer leder till utmaningar med att få en överskådlig bild om nivån eftersom det finns många olika inriktningar i berättelserna att beakta (Blom & Nygren i Ahnlund & Sauer 2021, s.195ff). Svårigheten är också att anmälningarna är olika i sina strukturer trots att de berör samma tema. De olika kontextuella förhållandena skiljer sig åt väsentligt (a.a. s.180f). Detta genom att åldersdiskriminering antingen beskrivs i anmälan utifrån en händelse som ägt rum på en fysisk plats eller indirekt genom ett strukturellt beslut eller också skildras den upplevda diskrimineringen genom händelser som förekommit via telefon. Vidare synliggörs enbart anmälares tolkning i frågan. Något vilket enligt Friberg & Öhlen (2021), kan utgöra en begränsning i att demonstrera en full förståelse i ämnet eftersom enbart ett visst perspektiv har beaktats (Friberg & Öhlen i Klingberg & Hallberg 2021, s.166). Det saknas vidare kännedom om anmälares förförståelsehorisont, vilket enligt hermeneutiken också utgör en viktig betydelse för dennes tolkning av världen (Nyström i Klingberg & Hallberg 2021, s.232f). Dessutom även om olika bilder kan generera en konsensus kring det som studerats och rätt tolkning av texterna presenteras så är detta samtidigt inget som kan garanteras utifrån den hermeneutiska ansatsen. Vissa delar i materialet förblir vidare olösta trots analys, såsom frågan om kön och detta utgör en del av tolkningen (Guba & Lincoln 1989, s.72f). Det finns en svaghet i denna metod och det är att materialet inte upprättats i forskningssyfte (Isaksson i Klingberg & Halberg 2021, s.298ff). Detta skapar vissa svårigheter med att finna den röda tråden i anmälningarna, eftersom de olika berättelserna skiljer sig åt i sammanhang. Samtidigt är styrkan med analysmetoden att mötet med materialet

grundar sig i mötet med olika professioner såsom läkare, sjuksköterskor med flera. En stor variation av bilder förekommer, med många olika personer som under andra omständigheter hade varit svåra att skildra under den begränsade tiden som denna studie pågått. De som upprättat anmälningarna bor vidare i olika delar av landets kommuner, vilket gör att materialet i form av geografiska områden omfattar en variationsrikedom. Vidare finns olika verksamhetsområden representerade bland de anmälda. Det går också att utläsa i anmälningarna hur olika relationer skildras. De som upprättar anmälningarna är antingen sjukvårdspersonal, pensionärer, arbetande, anhöriga, föräldrar eller ungdomar. Styrkan med att studera ett upprättat material såsom detta kan anses vara att forskaren inte påverkat innehållet. Något vilket enligt Isaksson (2021) kan betraktas som att det inte råder någon forcering av materialet, utan att anmälningarna har lästs med ett öppnare fokus utifrån metodens ansats. Möjligheten att nå innehållets väsentligheter har på så sätt kanske öppnat dörrar till något större inte bara utifrån att detta är ett permanent material, men också utifrån att ansatsen varit induktiv till skillnad från den deduktiva där risken med en redan förvald teori hade kunnat riskera att styra innehållet i en viss riktning (Isaksson i Klingberg & Halberg 2021, s.298ff).

4.7.2 Anmälarens språk och dess inflytande på analysen

Det som går att utläsa i anmälningarna är att individer använder språket som ett sätt att förmedla något till Diskrimineringsombudsmannen (Sohlberg & Sohlberg 2019, s.54f). Genom språket skildrar de sin världsbild. Som forskare i studien nås kunskap om anmälarens världsbild genom en värdering av anmälarens språk. Detta gör att anmälarens förmåga att förmedla sin bild i frågan utgör en betydelse. Graden av tydlighet som anmälaren har i det upprättade materialet kan antas ha en påverkan på den värderande överförbarhetsprocessen (a.a. s. 32f). Detta kan även ha utgjort en påverkan på studiens kvalitet, genom att analysen blivit något enklare för mig i fall där argumentation från anmälaren varit tydligare, i synnerlighet i ett läge där ingen dialog förelegat med den som upprättat anmälan. Här är det enligt Guba och Lincoln (1985) av vikt att bära med sig att eftersom det språk som formulerats i

anmälningarna grundar sig i anmälares subjektiva förståelse, så kan kunskapen om fenomenet som studeras därmed också ses som något öppet i teoretisk mening (Lincoln & Guba 1985, s.76f).

4.7.3 Forskarens påverkan

Jag anser inte att den information som föreligger som grund för analys i denna studie har kunnat påverkas utifrån att detta är ett permanent material. Däremot har påverkan förekommit genom val av frågeställningar som grundar sig i en hermeneutisk ansats, vilka styr den verklighet som skildras i uppsatsen. Vidare har påverkan omfattat överförbarhetsprocessen till viss del genom valet av analysmodell.

Enligt Ricœur så föreligger olika analysvägar inom textanalyser, vidare att det är den aktuella analysvägen som utgör en påverkan på utfallet som presenteras (Blom & Nygren i Ahnlund & Sauer 2021, s.180f). Genom att synliggöra uppbyggnaden av min metod har syftet varit att avslöja kopplingen till den struktur som föreligger i överförbarhetsprocessen (Guba & Lincoln 1989, s.149). Samtidigt anses forskare göra saker på ett speciellt sätt utifrån tidigare scheman som skapats i sociala och kulturella system, vilka leder till en viss uppskattning och tolkning av det aktuella materialet (Bourdieu 2010, s.166). Här är det svårt att värdera min tidigare kulturella och sociala förståelse i relation till materialets redovisning. Dock, eftersom jag sedan tidigare besitter anvisningar på avancerad nivå vid uppsatsskrivning, så kan naturligtvis dessa erfarenheter ha påverkat något hur jag presenterat studieämnet i denna uppsats.

Frågan om reflexivitet kan också tänkas synliggöras i det resultat som presenteras, eftersom den har ett samband med forskarens kapacitet att kommunicera kring det som presenteras. Hur mycket självreflektion det föreligger kring synen på frågan som undersökts. Att detta lämnar avtryck på den kontext som sedan beskrivs i uppsatsen (Esseveld i Sjöberg & Wästerfors 2008, s.188-191).

4.8 Forskningsetiska överväganden

Enligt lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (EPL) finns det som student inte någon skyldighet att använda sig av denna lag vid uppsatsarbeten på avancerad nivå som faller inom ramen för högskoleutbildning enligt 2 § i övergångsbestämmelserna, samma lag. Lagen har dock frivilligt beaktats för att visa på att det råder en hög medvetenhet kring människovärdet i samband med denna uppgift. I lagens 4 § regleras att inga forskningsmetoder skall användas, som kan innebära uppenbara risker för enskilda personer. EPL omfattar även regelverket kring beroendeförhållanden mellan forskningshuvudmannen och forskningspersonerna. Enligt 20 § EPL kan en sådan här studie vara möjlig att genomföra om resultatet är till nytta för de parter som forskningen berör. Inom denna studie har det inte förelegat något beroendeförhållande. Vidare avslöjas heller inte några personuppgifter som kan innebära uppenbara risker för de som upprättat anmälningarna. Resultatet i studien bedöms vidare vara av nytta och väsentlig, trots att samtycke inte inhämtats av de som upprättat anmälningarna.

Individskyddskravet i forskning skall alltid övervägas i relation till nyttan med forskningen (Wikström i Ahnlund & Sauer 2021, s. 115). Trots att Diskrimineringsombudsmannen redan upprättat en sekretessgranskning kring anmälarens känsliga uppgifter har jag i samråd med handledaren gjort bedömningen att även ta bort information om geografisk tillhörighet som avser anmälare, när detta förekommit i citat. Detta som ett ytterligare led i att stärka skyddet för den enskilde. Den geografiska tillhörigheten har i citat ersatts med ett "X".

De resonemang som förts kring olika värderingar längs forskningsprocessen (Helgesson 2015, s.18f) är huruvida tolkningen av texterna är korrekt utifrån att det inte föreligger några samtal med anmälare. Vidare om det är etiskt korrekt att anmälarens förmåga att formulera sig i en fråga kan riskera att få en särskild makt i en studie med denna metod.

När det gäller den aggregerade datan uppstår frågor runt ifall det föreligger delar i anmälarens förförståelse som har påverkat synen på åldersdiskriminering som skildras i anmälan, vilket kan ha varit av intresse att beakta men utelämnas på grund av den aktuella metoden. En annan del som skapar frågor är urvalet av citat från anmälningspersoner. Då det föreligger många citat att välja mellan för att synliggöra den större bilden träder även här frågor in kring huruvida det sker ett rättvist urval bland citaten när vi saknar information om anmälarens bakgrund. Vidare trots att individer som materialet berör behandlas respektfullt i studien och inga personuppgifter avslöjas, så återstår fortfarande delen att texterna inte upprättats i forskningssyfte och att samtycke inte förelegat från anmälaren till några studier, trots anmälarens kännedom om att uppgiften är en allmän handling. Här uppstår etiska frågor kring hur kan vi garantera att alla anmälare är införstådda med innebörden av den allmänna handlingen trots studiens legitimitet.

5. Resultat och analys

5.1 Introduktion

5.1.1 Disposition

I detta avsnitt redogör jag för resultat och analys av materialet. Dispositionen är att jag inledningsvis ger en beskrivning av materialet. I denna beskrivning presenteras en kvantitativ skildring av resultatet, vilken bidrar till en kontext kring vem som anmäler och vad det är som blir anmält. Denna kvantifiering har ansetts som nödvändigt för att skapa en förståelse för den kvalitativa analysen som därefter följer kring bilder och essens som speglas i anmälningarna. Genom analys av materialet med Finemans sårbarhetsteori presenteras sedan slutsatser på en abstrakt nivå där anmälarens subjektiva tolkning av åldersdiskriminering synliggörs genom en organisering i vaccinationsfrågan. Teorin skildrar den reaktiva rollen på samhälls nivå kring bestämelsen om covid-19 vaccinering

och hur den kan ha ett samband med den subjektiva tolkningen av åldersdiskriminering.

5.1.2 Korta berättelser som inkommer i olika former

Då det inte förekommer några anmälningar kring åldersdiskriminering i samband med covid-19 under år 2020 redovisas enbart statistik från år 2021 i följande text. De allra flesta som skickat en anmälan till Diskrimineringsombudsmannen har upprättat sin anmälan genom Diskrimineringsombudsmannens tidigare blankett, kallad webbanmälan. Denna webbanmälan grundar sig i olika förutbestämda frågor som Diskrimineringsombudsmannen formulerat och kallas för tips och klagomål. De olika anmälningarna har inkommit i former såsom vanliga brev och via mail. Det är en relativt stor andel personer som skickat in sina anmälningar via mail utifrån en egen struktur. Det är få personer som använder den nya blanketten vilken Diskrimineringsombudsmannen utvecklat i slutet av år 2021 för att upprätta en anmälan. Den nya blanketten skiljer sig åt väsentligt från den tidigare. Det går att urskilja fler konkreta delar i den nya blanketten till skillnad från den tidigare. Det förekommer till exempel fler frågor att besvara för anmälaren i den nya blanketten (för mer information om skillnaderna i blanketterna se bilaga 4).

Vad som går att utläsa på Diskrimineringsombudsmannens hemsida är att personer kan lämna in en anmälan även muntligen genom att ringa in till deras förmedlingstjänst (Diskrimineringsombudsmannen 2022, 220220). Bland de anmälningar som undersökts i studien förekommer inga muntliga anmälningar. Det är inget i materialet som heller tyder på att en sådan anmälan har inkommit under den undersökta perioden.

De allra flesta anmälningar som inkommit till Diskrimineringsombudsmannen under år 2021 har skickats in från enskilda personer vilka beskriver sina egna erfarenheter av åldersdiskriminering i olika kontexter. Samtidigt förekommer ett fåtal anmälningar från till exempel par eller anhöriga till äldre. När det gäller de få anmälningar som inkommit i par handlar det om beskrivningar såsom ”min fru och

jag”, ”hustrun och jag”, ”jag och min hustru/familj” samt ”jag och min mor”. När det handlar om anmälningar som inkommit från anhöriga är det istället formuleringar såsom ”min mamma som är 70 år”, ”en dotter till en 65 plussare”, ”en läkare som skriver åt sin hustru”, ”en hustru som skriver åt sin man”, ”förälder som skriver för ett minderårigt barn” vilka förekommer. Samtidigt beskriver en person i en annan anmälan att denne bara kan ange ett kön per anmälan såsom man eller kvinna vid ifyllnad av webbanmälan. Här problematiserar individen kring hur denne ska göra vid ifyllnad av sin anmälan, när det är två personer som anmäler samtidigt. Detta kan utgöra en förklaring till varför enbart en person anmäler i majoriteten av anmälningarna. Att det kan ha ett samband med den aktuella blankettens utformning.

Anmälningarna som inkommit är i omfattningen 1-12 sidor, men den övervägande majoriteten är mellan 1-2 sidor. Bara ett fåtal anmälningar är mellan 3-12 sidor. Bilderna om åldersdiskriminering som skildras är därmed inte så långa.

Delar av materialet som analyserats förblir olöst såsom vad gäller frågan om kön på anmälaren på grund av sekretessmarkeringar. Detta utgör en del av resultatet. I majoriteten av de anmälningar som analyserats går det inte att utläsa kön på anmälaren då anmälaren inte angivit detta.

Bland majoriteten av de anmälningar som inkommit till Diskrimineringsombudsmannen har sekretessmarkering utfärdats utav Diskrimineringsombudsmannen som ett led i att skydda den enskildes uppgifter. Det förekommer en del anonyma anmälningar.

5.2 Vem är det som anmäler åldersdiskriminering i samband med covid-19 under perioden 2020-2021?

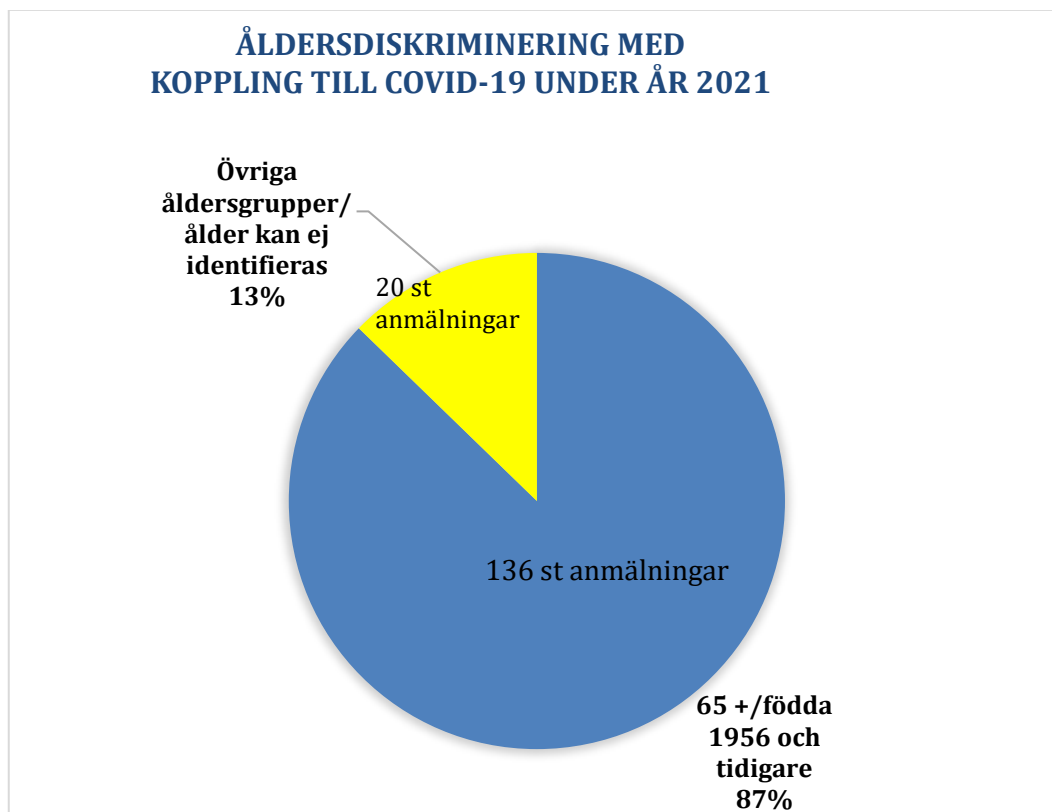
5.2.1 Främst äldre personer över 65 år

Inom denna studie förekommer inga statistiska sambandsberäkningar. Följande cirkeldiagram redovisas enbart för att åskliggöra den åldersgrupp som anmälningarna berör. Jag är beroende av att rapportera denna data för att ni enklare skall kunna skapa en förståelse för de bilder och den essens som presenteras kring materialet. Denna del utgör en del av den stora helheten.

Anledningen till att siffran 0 nämns i detta avsnitt är för att denna information också utgör en del av resultatet. Detta resultat visar på att med en bestämmelse om covid-19 vaccinering så påverkas synen på diskrimineringsfrågan under år 2021 bland de som anmäler, vilket är av intresse att begripliggöra utifrån anmälarens perspektiv.

Se cirkeldiagram på nästkommande sida.

Cirkeldiagram 1: Redovisning av åldersgrupper som anmälningarna avser. Totalt antal anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen under år 2021. N= 156 antal anmälningar.

Vad vi kan utläsa i materialet så berör 136 utav de totala 156 anmälningarna åldersdiskriminering mot äldre. I detta fall handlar begreppet äldre om personer som är över 65 år eller personer som är födda 1956 och tidigare. Detta motsvarar cirka 87 procent utav anmälningarna. Resterande anmälningar (20 st/cirka 13 procent) omfattar övriga åldersgrupper eller anmälningar där ålder ej kan identifieras. Bland kategorin övriga åldersgrupper som avser 20 anmälningar förekommer beskrivningar såsom: ”Född 1955”, ”16-17 år”, ”50+”, ”50-59”, ”född 1987”, ”Gravid 42 år”, ”14 år, barn ner till 12 år”, eller så kan det i några anmälningar inte ens identifieras vilken ålder som åldersdiskrimineringen avser. Här handlar det om att anmälaren använder begrepp såsom ”yngre” eller ”att de nekas vaccinering pga ålder”, ”att äldre tvingas ta astra”, ”hög ålder för ett visst

vaccin”, ”nekas vaccin pga ålder” eller så framkommer det bara ”vaccinering” utan någon angiven ålder som anmälan berör. I någon anmälan står till exempel bara ”hög ålder” eller ”äldre”. Här kan det vara på så sätt att någon utav dessa 20 personer som upprättat sina anmälningar och omfattas utav gruppen ”övriga åldersgrupper” också syftar på åldersdiskriminering för personer över 65 år med då de enbart skriver ”äldre” och inte refererar till någon exakt ålder i sin anmälan har jag valt att lägga in deras anmälan inom kategorin ”övriga åldersgrupper” som omfattar 20 anmälningar. Här har jag utgått ifrån att definitionen av begreppet äldre är en subjektiv tolkning när inte en exakt ålder har skrivits in i anmälan.

5.3 Vad är det som blir anmält?

5.3.1 Verksamhetsområden och geografiska lägen

När det gäller geografiska områden som berörs i anmälningarna så avser detta områden runt om i landet. Anmälningarna har delats upp i tre delområden för att ge en tydligare bild kring de verksamheter som blir anmälda utav anmälare.

OMRÅDEN SOM BLIR ANMÄLDA

1) Flest anmälningar berör Stockholmsregionen:

Vad som går att identifiera bland anmälningarna som inkommit till Diskrimineringsombudsmannen är att 65 anmälningar riktar sig mot Stockholmsregionen, antingen hela eller delar av regionen. Detta geografiska område är allra högst representerat bland anmälningarna som inkommit under år 2021. De verksamheter inom Stockholmsregionen som berörs i anmälningarna utöver hela Stockholms sjukvårdsregion är Upplands Väsby, Stockholm Stad, Stockholms vaccinationscentraler, Vård och Omsorg/Sociala tjänster, delar av regionens verksamhet (Solna). Stockholms vaccinorganisering. Vårdcentraler inom Stockholmsregionen, Region Stockholms vaccinsamordnare, Kista mässan/Kallhälls nya vårdcentral, Tyresö, vaccinsamordnare i Stockholmsregionen

och namn på enskilda personer inom verksamheter framkommer, Stockholms läns vaccinationsklinik i Nacka, SLL Region Stockholm (kollektivtrafiken).

2) *Därefter följer nästa område, Folkhälsomyndigheten:*

Bland anmälningarna är det 47 stycken som riktar sig mot Folkhälsomyndigheten. Någon enskilda anmälan riktar sig specifikt mot Folkhälsomyndighetens högsta företrädare.

3) *Inom det slutliga området förekommer övriga regioner/kommuner i landet samt resterande verksamheter vilka anmälningarna riktar sig mot:*

Resterande 44 anmälningar berör sjukvården i Katrineholm, Kallhälls nya vårdcentral, Västra Götalandsregionen, vaccineringen i Karlskoga, region Halland, Capio i Halmstad. Region Skåne i Helsingborg och Karlstad, vårdcentralen Capio i Lund och Malmö, Region Skåne, Blekinge, vaccinsamordnare i Karlshamn. Region Gävleborg, vårdcentral i Eskilstuna, Sveriges regering, Sveriges riksdag, tidigare statsminister, verksamhet i Dalarna, Hudiksvall, Haninge kommun, Lugnet gymnasiet, Falu kommun, Region Dalarna, Göteborgsoperan, socialtjänsten/ekonomiskt bistånd, aktörer inom bostadsmarknaden. Ett antal anmälningar innefattar mer övergripande verksamheter där ingen konkret kommun anges utan istället står det enbart ”regioner/landsting i Sverige”, ”vaccinsamordnare” eller ”vaccinationssystemet”.

Vad som generellt går att utläsa bland anmälningarna är att vissa är mycket specifika kring vem de riktar sig mot medan andra är mer allmänna. Med specifika menas i detta fall att vissa anmälare till och med skriver adress på den verksamhet/person som anmälan riktar sig mot, medan andra skriver mer övergripande att det berör en bestämmelse kring covid-19 vaccineringen, eller att anmälan avser hela hälso- och sjukvården i landet.

Verksamheter blir anmälda på grund av Astra Zenecas vaccin: Anmälningarna riktas mot nämnda verksamheter eftersom de efterföljer Folkhälsomyndighetens bestämmelse om att ge äldre personer över 65 år Astra Zeneca vaccinet och nekar äldre andra typer av vaccin såsom Moderna eller Pfizer. I stort sett nästan alla anmälningar som studerats med covidanknytning tar upp Astra Zenecas vaccin, hela 149 stycken anmälningar fokuserar på detta. Det förekommer bara ett fåtal anmälningar (enbart 7 stycken) vilka behandlar frågan om vaccinpass, frågan om vaccinering av barn från 12 år och uppåt, vaccinering i samband med nyanställning samt vaccinpass vilka efterfrågas vid kyrkobesök. Då dessa 7 anmälningar är så få i sina antal är det svårt att urskilja bilder på en aggregerad nivå och därmed utelämnas dessa anmälningar från den kommande presentationen av materialet. Det sker istället ett fokus på att skildra bilder och essens kring de 149 anmälningar som berör Astra Zenecas vaccin.

5.4 Vilka bilder ger anmälare av åldersdiskriminering?

5.4.1 Introduktion

En gemensam bild som framkommer i anmälningarna är den subjektiva upplevelsen av att diskriminering förekommer på ett indirekt plan genom en bestämmelse som har ett samband med individernas ålder. Majoriteten av anmälningarna, hela 149 berättelser, beskriver äldres negativa upplevelser utav covid-19 vaccineringen i olika kontexter. Det är Astra Zenecas vaccin som utgör en central roll i anmälningarna. De två större bilderna som framkommer skildrar hur biverkningar från Astra Zenecas vaccin inte anses har beaktats vid en statlig bestämmelse och hur anmälare tolkar att grannländerna hanterar frågan om covid-19 vaccinering på ett annat vis.

5.4.2 Biverkningar kring Astra Zenecas vaccin beaktas inte för äldre över 65 år

Vad som framkommer i anmälarnas subjektiva bilder om åldersdiskriminering är en gemensam syn om att vaccineringsen mot covid-19 utgör en grund för åldersdiskriminering av äldre. Majoriteteten av anmälningarna det vill säga 149 utav totalt 156 anmälningar berör äldres vaccinering mot covid-19. Med äldre avses i detta fall främst personer över 65 år. Den här bestämmelsen upprör inte bara gamla utan även partners och vuxna barn till äldre över 65 år. Bilder som beskrivs i anmälningarna är att beslutet om att enbart ge äldre Astra Zenecas vaccin utgör en grund för diskriminering, utifrån att det förekommer flest rapporterade biverkningar kring detta vaccin till skillnad från de andra vaccinen såsom Pfizer eller Moderna, vilka erbjuds andra åldersgrupper. Här gör anmälare jämförelser mellan rapporterade biverkningsfall 12 050 för Pfizer under en period och 698 000 rapporterade biverkningsfall för Astra Zenecas vaccin under samma period. En av de biverkningar som anges i anmälningarna är bland annat orsakandet av blodproppar hos äldre. Flera anmälare beskriver hur de efterfrågat Moderna och Pfizer vaccinet i kontakten med sjukvården, men nekats detta vilket de anser utgör en grund för åldersdiskriminering:

Vill att ni granskar Folkhälsomyndigheten för att man diskriminerar människor som är 65 år eller äldre att genom ett sina rekommendationer ist [istället författarens förtydligande] förmedla ett tvingande förfarande till regionerna och inte låta denna åldersgrupp välja vaccin. Astra Zeneca är ett sämre vaccin med sämre skydd och under utredning för allvarliga biverkningar som framförallt drabbat kvinnor. Vid besök på X tvingas min åldersgrupp att välja en gång som bara leder till Astra Zeneca emedan andra åldersgrupper leder till val mellan Astra Z och Pfizer. Detta är i allra högsta grad myndighetsmissbruk och väldigt obehagligt, vilket med sannolikhet leder till att en stor del av befolkningen pga ålder inte blir skyddade med vaccination (Anmälan 1:74).

Här beskriver anmälare hur regionen inte tillåter personer över 65 år att välja vaccin. Vidare hur denna målgrupp får ett sämre vaccin med sämre skydd. Anmälaren beskriver hur Astra Zenecas vaccin är under utredning för allvarliga

biverkningar vilka främst drabbat kvinnor. Anmälaren menar att genom att inte tillåta äldre att välja annat vaccin såsom Pfizer, förekommer ett myndighetsmissbruk. Anmälaren gör en jämförelse med andra åldersgrupper där val av vaccin föreligger. Samtidigt påpekar anmälaren att även om äldre tar Astra Zenecas vaccin så är följderna att de inte blir skyddade. Denna slutsats verkar anmälaren dra till följd av att sämre skydd har rapporterats kring Astra Zenecas vaccin. Anmälaren beskriver hur den upplever att åldersdiskriminering sker till följd av uteblivet vaccinval.

Det finns fler anmälare som problematiserar kring att vaccineringsvalet uteblir. De beskriver hur valfriheten i att välja ett annat vaccin är väsentligt eftersom många människor dött utav Astra Zenecas vaccin. Genom att inte beakta allvarliga biverkningar för äldre beskriver anmälare att det tas enorma risker:

Jag vill anmäla region X för åldersdiskriminering då de fråntagit äldre människor valfriheten att välja vaccin. Många människor har dött av biverkningar som en följd av Astra Zenecas bristfälliga vaccin. Nu låter man äldre människor ta en enorm risk genom att neka de möjligheten att välja (Anmälan 2:43).

Anmälaren drar paralleller mellan nekandet av andra vaccin och de risker som föreligger kring Astra Zenecas vaccin. Den beskriver hur Astra Zenecas vaccin inte bara orsakar dödsfall utan även är bristfällig. Vad anmälaren syftar på när denne skriver bristfällig är något oklart, men anmälaren betonar att valfrihet saknas. Här skildrar anmälaren hur den anmäler specifikt en region som nekat den annat vaccin och hur den upplever att åldersdiskriminering har konstruerats genom nekandet.

Enligt Finemans sårbarhetsteori ska staten vara lyhörd inför människors åsikter. En stat som är lyhörd ser människor i samhället som symbiotiska och att de utgör ett värde i samhällsapparaten. Denna lyhördhet erkänner medborgarnas och de olika verksamheternas sammanflätande funktion med sin stat (Fineman 2012, s.1758-1760). Genom att analysera resultatet som ovan beskrivits med Finemans teori så skildrar anmälare inte någon upplevd lyhördhet från staten i frågan om

åldersinriktat vaccin. Fördelningen av vaccin beskrivs tvärtom som orättvis. Att de olika verksamheterna som blir anmälda inte ser äldres beroende till staten i denna fråga. Genom dessa anmälningar kan äldre tänkas spegla att de försöker skapa en lyhördhet kring den sammanflätade funktionen som äldre har med sin stat genom att påtala risker med vaccinet.

I en studie som genomförts i Tyskland bland personer i åldrarna 76 - 90 år (Malesza & Wittman 2021, s.3) visar resultatet att det som övertygar äldre till att vaccinera sig är uppfattningen om att ett vaccin är effektivt. När den enskilde är övertygad om att vaccinet är effektivt, ökar därmed också sannolikheten med över fyra gånger att den äldre vaccinerar sig (a.a. s.5). Analysen här i relation till resultatet är att anmälare inte framställer någon övertygad bild i att Astra Zenecas vaccinet är effektivt. Tvärtom speglas en konsensus i anmälarnas bilder om att vaccinet inte utgör ett tillräckligt skydd mot viruset, vidare att det orsakar alltifrån allvarliga biverkningar till dödsfall.

Vad vi kan utläsa i anmälningarna så beskriver anmälare bestämmelsen som kränkande genom att använda ord såsom *oförskämd*. Detta utifrån deras upplevelse av att biverkningar inte har beaktats i frågan på samhällslig nivå. Anmälare speglar en tydlig bild av att de inte är intresserade av att ta Astra Zeneca vaccinet och utformar sin anmälan till följd av detta motstånd:

[...] Man kan undra om våra kära myndigheter söker efter ett sätt att minska antalet pensionärer. [...] Det är oförskämt att försöka pracka på oss äldre något som vi inte vill ha. Vi avstår och väntar. Det är inte "ond bråd död" som skrämmer, utan alla de övriga biverkningar som ASTRA "leder" stort med! (Anmälan 2:40).

Vad vi kan utläsa här så skildras ett tydligt motstånd mot Astra Zeneca vaccinet till följd av dess biverkningar. Anmälaren skildrar vidare funderingar kring varför dessa biverkningar inte beaktas av myndigheter.

Enligt Finemans sårbarhetsteori skall staten i fall som pandemier visa på en förståelse inför den sårbarhet som individer har. Här menar Fineman på att löftet om jämlikhet inte får begränsas eller villkoras till att endast omfatta vissa. Vidare att sårbarheten är en produkt utav den aktuella socialpolitiken som föreligger i ett land (Fineman 2008, s.22). Genom att analysera resultatet med Finemans teori så kan anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen visa på att anmälare vill synliggöra en sårbarhet som har uppstått till följd av en aktuell socialpolitik. Att anmälare kan vilja spegla staten som en aktör vilken begränsar tillgången till olika vacciner, genom att villkora det till ålder. Anmälningarna kan också visa på hur staten inte upprätthåller sitt löfte om jämlikhet. Genom att beskriva personliga konsekvenser (biverkningar) till följd av villkoren, kan anmälare kanske ha en förhoppning om att bidra till en normativ diskussion i frågan.

I en studie från Belgien som läkare och läkarstudenter deltagit i visar det sig att bland patienter i åldrarna 70 minimerar läkare och läkarstudenter informationen om biverkningar med olika behandlingar eller också nämns biverkningarna väldigt sällan i jämförelse med de patienter som befinner sig i åldern 40. Delar av detta resultat beskriver forskare kan kopplas till läkarnas och läkarstudenternas syn på åldrande (Schroyen, Adam, Marquet, Jerusalem m fl 2018, s.8). Analysen här i relation till resultatet är att det som anmälare beskriver kring åldersinriktad vaccin kan ha ett samband med den syn som personal inom myndigheter besitter kring gruppen äldre. Att motreaktioner kan ha uppstått hos anmälare till följd av värderingar som de anser präglar statliga verksamheter såsom Folkhälsomyndigheten, och vilka de anser föranlett till att bestämmelsen implementerats utan att risker och biverkningar kring Astra Zeneca vaccinet har beaktats.

5.4.3 Sverige tillämpar inte samma försiktighetsprinciper för äldre som andra länder

I anmälningarna framställs bilder om hur andra länder beaktar biverkningar som rapporterats kring Astra Zeneca vaccinet bland äldre. Anmälare beskriver hur andra länder helt stoppat Astra Zeneca vaccinet för samtliga åldersgrupper till följd av biverkningar. Både Danmark och Norge beskrivs som exempel på länder vilka stoppat detta vaccin. Att Sverige inte vidtar samma försiktighetsprinciper och värnar om sina äldre menar flera anmälare är åldersdiskriminering. En anmälare beskriver hur svenska myndigheter agerar cyniskt i denna fråga:

Det är cyniskt att begränsa möjligheten för gruppen 65+ att välja vaccin och enbart erbjuda ett vaccin som Norge inte vill ge sina medborgare. Där tillämpar man försiktighetsprincipen. Det trodde jag att även Sverige gör (Anmälan 1:55).

Här beskriver en anmälare att Sverige inte tillämpar samma försiktighetsprinciper för äldre som man gör i till exempel länder såsom Norge. Norge speglas som ett land vilket intar ett större ansvar för sina äldre i frågan. Anmälaren speglar en viss förvåning i Sveriges hantering av denna fråga genom att använda ordet ”trodde”. Här visar anmälaren på hur en tilltro kan ha funnits hos de statliga myndigheterna i att hantera frågan annorlunda, men att denna tilltro sedan kan ha påverkats till följd av ett beslut som den då väljer att kalla för cyniskt. Anmälaren skildrar en bild av hur åldersdiskriminering konstrueras till följd av begränsningar i möjligheter inom denna sakfråga. En annan anmälare betonar vikten av valfrihet i frågan och efterfrågar en prövning av bestämmelsen genom att dra paralleller med grannländerna:

Norge och Danmark har bannlyst Astra Zenecas covid vaccin, i Sverige ges det till över 65 år. Dessa har ingen möjlighet att välja bort det vaccinet, endast under 65 kan välja. Det är åldersdiskriminering, dvs valfrihet för under 65, tvång för de äldre. Jag vill att detta prövas (Anmälan 2:63).

Här skildrar en annan anmälare hur åldersdiskriminering uppstår till följd av att det inte föreligger någon möjlighet för denne att välja bort Astra Zenecas vaccin. Anmälaren efterfrågar en rättslig prövning av frågan utav Diskrimineringsombudsmannen.

Enligt Finemans sårbarhetsteori är vissa medborgare i ett samhälle mer än andra beroende av de statliga institutionerna till följd av olika individuella behov (Fineman 2008, s.11). Genom att analysera resultatet som ovan beskrivits med Finemans teori så skildrar anmälare en grupp (äldre) med ett ökat beroende av de statliga instanserna under covid-19 till följd av att äldre klassificerats som en riskgrupp för covid-19 viruset. När det individuella behovet inte anses uppfyllas till följd av en oro för biverkningar, kan påtalande om försiktighetsprinciper bland anmälare anses framställa som att anmälare försöker uppmärksamma de äldres beroendeställning:

Jag vill anmäla diskriminering från Folkhälsomyndigheten & Region X i hanteringen av covid-19 vaccinering för + 65 åringar. Enligt läkare på X idag blev jag informerad det är förbjudet! ge annat vaccin än Astrazeneca till personer +65 då övriga vacciner behövs t. [till förf. förklaring] andra åldersgrupper. Vad är förklaringen t. [till förf. förklaring] att AZ är riskabelt för alla jag känner 60-64 år men inte för mig, 65 år? och varför alla jag känner i andra regioner som är 70+ ändå fått PfizerBiontech? Kommer inte vara den enda som anmäler detta & ser fram emot en bedömning av varför inte samma gäller för alla - antingen till alla (UK, Tyskland t.ex) el. [eller förf. förklaring] till ingen el. valfritt , som i majoriteten av alla andra länder (Norge, Danmark t.ex) (Anmälan 2.67).

Här beskriver en anmälare hur Astra Zeneca vaccinet i Norge och Danmark är valfritt. Det görs jämförelser även med Tyskland och England där det fattats beslut om att alla åldersgrupper skall ha samma vaccin och att vaccinalet inte skall vara avgränsat till ålder såsom i Sverige. Här skildrar anmälaren avsaknad av förståelsen kring bestämmelsen i Sverige, hur den uppstått vilket sedan anmäls till följd av att bestämmelsen inte anses vara motiverad. Anmälaren efterfrågar en förklaring och indikerar på att verksamheter i landet hanterar denna bestämmelse olika.

Bland anmälningar som inkommit till Diskrimineringsombudsmannen skildras ingen motvillig bild till vaccinering generellt, utan det är Astra Zenecas bristande skydd mot covid-19 och dess biverkningar som står i fokus:

Fick bara erbjudande av Astra som jag ser som ett B-vaccin, dvs många biverkningar. Tom förbjudet i Norge och Danmark. Där är dom rädda om de äldre. Har alltid varit positivt inställd till vaccinering och vill självklart hjälpa till med att bromsa denna hemska pandemi (Anmälan 1:51).

Här beskriver en annan anmälare hur det råder en annat förhållningssätt kring vaccineringen av äldre i grannländerna Norge samt Danmark. Anmälaren uttrycker inget motstånd till vaccinering generellt, men är inte positivt inställd till det val som äldre i Sverige har begränsats till. Anmälaren uttrycker en vilja till att medverka för att stoppa spridningen av viruset, men påtalar samtidigt riskerna som finns med Astra Zeneca vaccinet i form av biverkningar. Enligt anmälaren tar grannländerna ett större ansvar för de biverkningar som vaccinet kan tänkas föranleda till. Genom att förbjuda detta vaccin i andra länder, anses grannländerna enligt anmälaren vara mer rädda om sina äldre. Här skildrar anmälaren hur åldersdiskriminering uppstår genom att biverkningar för äldre inte beaktas av statliga verksamheter.

Enligt Finemans sårbarhetsteori är den statliga modellen för att hantera olika sociala frågor styrd utav en politisk agenda (Fineman 2008, s.11). Att detta utgör en sårbarhet då föreställningar om grupper konstrueras på en strukturell nivå (Fineman 2008, s.9-10). Genom att analysera resultatet som ovan beskrivits med Finemans teori så skildrar anmälare hur Norges och Danmarks hantering av vaccinfrågan omfattar andra föreställningar om äldre på ett politisk plan. Här synliggörs olika lösningar, där den svenska modellen utav anmälare anses skildra en större sårbarhet utifrån en fördelning som uppfattas som ojämlik och diskriminerande.

I en studie som genomförts i Brasilien och berör äldre över 60 år visar studien på att människor reagerar kring komplikationer som kan uppstå i samband med att ett vaccin tas (Gomes de Macedo Bacarau, Sayuri Sato, Stolses Bergamo Francisco

2021, s.2). Analysen här i relation till resultatet är att motreaktionerna som sker till Diskrimineringsombudsmannen i form av anmälningar indikerar på att förekomma främst utifrån en oro för komplikationer. Vidare eftersom effekterna på ett personligt plan hos anmälaren speglas som några vilka inte beaktats på statlig nivå, indikerar anmälare därmed också på att de försöker mildra konsekvenserna utav beslutet genom att uttryckligen skriva att de vill bidra till att bromsa viruset, bara inte med hjälp utav Astra Zeneca vaccinet.

5.5 Hur kan essensen i anmälningar förstås i relation till frågan om åldersdiskriminering?

5.5.1 Introduktion

Bland de bilder som framställs kring hur åldersdiskriminering konstrueras så förekommer olika variationer av berättelser vilka skapar en essens som är densamma. Med densamma menas att även om anmälningarna utgör olika strukturer och subjektiva tolkningar kring hur diskrimineringen uppstår, så är den gemensamma essensen bland anmälarnas tolkningar (även kallad kärnan i anmälningarna) att en statlig bestämmelse i frågan om vaccinering anses diskriminera äldre på ogrundade skäl. Detta i sin tur indikerar på att föranleda till att olika spekulationer om motiv uppstår bland anmälare.

5.5.2 Ett ogrundat beslut

Essensen i de anmälningar som studerats är att anmälare menar på att rättigheter fråntas äldre över 65 år utan vetenskapliga belägg eller annan form av motivering. Det framställs hur inte ens verksamheter såsom 1177 kan klarlägga Astras skydd och att även FASS redogör om den begränsade datan kring effekterna utav detta vaccin:

[...] Ska tilläggas att i läkemedelsinformation om Astra Zeneca som finns på 1177s hemsida är skyddet av vaccinet inte klarlagt. Samt enligt FASS ”det finns för närvarande begränsat av data om effekten av vaxzevria [Astra författarens anm.] hos individer som är 55 år och äldre. [...] (Anmälan 2:19).

Anmälaren speglar hur det saknas tillräckliga vetenskapliga grunder för denna bestämmelse. Att skyddet inte har klarlagts för personer i åldrarna 55 år och äldre. Här skildrar anmälaren hur ett beslut tagits på en begränsad data om dess effekter och därför ställer sig frågandes till anledningarna kring denna bestämmelse. Essensen här är att anmälaren upplever att åldersdiskriminering uppstår till följd av ett ogrundat beslut.

Enligt Finemans sårbarhetsteori så kan staten verka för att mildra effekter i pandemier, men problemen med diskriminering kan trots detta aldrig helt elimineras (Fineman 2008, s.9-10). Genom att analysera resultatet som ovan beskrivits med Finemans teori så är det inte säkert att ett grundat beslut kring bestämmelsen om vaccinering skulle utgöra en garanti för att anmälares upplevelse utav åldersdiskriminering i denna sakfråga hade eliminerats. Sårbarheten i den formella jämlikhetsmodellen är just detta. Att det ständigt föreligger en närvarande risk för upplevelsen av diskriminering vid formandet av en bestämmelse, även vid ett förfarande där ambitionerna kan tänkas vara goda genom en vaccinering som är tänkt att verka för att stoppa smittspridningen och därmed skydda äldre.

Flera anmälare beskriver hur bestämmelsen grundar sig i en missgynnsam särbehandling till följd av att den är ogrundad. Genom att upprätta anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen framställer anmälare vikten av att skapa lyhörda strukturer genom att beakta studier som publicerats i frågan:

[...] Hur man inte kan se att detta bryter mot patientlagen är för mig en gåta. Har inte de äldre än 65 år rätt att få ett säkert vaccin med lite gott skydd som alla andra? De senaste studierna visar att Astra ger ett skydd på 60, respektive 66 procent mot indiska och brittiska mutationen, medan Pfizer ger ett skydd på 88 respektive 93 %. Det är en för stor skillnad att blunda för (Anmälan 2:55).

Här skildrar anmälaren att det inte föreligger en social jämlikhet i frågan när vaccin med olika grader av skydd erbjuds olika åldersgrupper. Essensen här är att kunskapen från vissa studier inte har beaktats från de statliga myndigheterna i frågan om motståndskraft när det avser att skydda äldre mot viruset, vilket i sin tur enligt anmälaren utgör en grund för åldersdiskriminering.

Genom att delge sina bilder av åldersdiskriminering i samband med covid-19 försöker anmälare åberopa att rättigheter skall tillvaratas. De beskriver att de inte vill bli behandlade som mindre vetandes om sina kroppar genom att tvingas på ett vaccinval som de anser inte är bra för dem. Frågan kopplas till kroppslig integritet och inskränkning i andra grundläggande rättigheter. Samtidigt som flera anmälare menar på att detta även utgör en kvinnofråga eftersom det är främst äldre kvinnor som drabbas utav Astra Zenecas biverkningar. Anmälare refererar till patientlagen (2014:821) (PL) och hur de har rätt att få välja det vaccin som de önskar såvida det inte grundar sig i någon form av kontraindikation där det medicinska tillståndet kan riskera att försämrats till följd utav ett sådant val. Det åldersinriktade vaccinet kritiserar utifrån att bestämmelsen anses skildra något oseriöst:

Anser att Folkhälsomyndigheten gör sig skyldig till grov åldersdiskriminering. Åldersgränsen 65 år verkar ej bestämd på ett seriöst och kunskapsmässigt sätt. Andra länder har stoppat/pausat astra zeneca. Tidigare i år var vaccinet bara tillåtet för de under 65 år. Anser att de över 65 år känner sig åldersdiskriminerade då de ej kan välja alt. vaccin (Anmälan 2:54).

Här är essensen att anmälare menar på att med denna bestämmelse så upplever den sig åldersdiskriminerad till följd av att bestämmelsen inte har motiverats kunskapsmässigt. Detta i sin tur indikerar på att skapa en oseriös syn kring

bestämmelsens fastställande hos anmälaren. En reaktiv stat skildras utav anmälaren där konsekvenserna av ett beslut enligt anmälaren inte har beaktats.

Finemans sårbarhetsteori beskriver hur deltagare i de olika samhällsnivåerna är sociala aktörer vilka omfattas utav ett kontrakt som utgör själva samhällsorganiseringen (Fineman 2008, s.10). Genom att analysera resultatet som ovan beskrivits med Finemans teori så kan lagstiftningen kring vård som ges anses utgöra ett sådant kontrakt utifrån målet att alla medborgare ska behandlas som likvärdiga i lagens mening genom en antidiskrimineringsprincip. Här är analysen att anmälare genom sina berättelser försöker åberopa att staten skall efterfölja detta samhällskontraktet med antidiskrimineringsprinciper genom att enligt anmälare visa på en lyhördhet inför bestämmelsens effekter och därmed bryta myten om självständighet i en sårbar situation.

Fineman menar på att samhällsorganiseringen utgör en struktur som skapar en individuell skada hos enskilda människor. För att kunna identifiera frågan om diskriminering, skriver hon att det därför är av vikt att både identifiera den individuella skadan och aktiviteterna som föranlett till skadan. (Fineman 2008, s.2-5). Anmälares upplevelse av diskriminering skulle utifrån Finemans ansats kunna beskrivas som en upplevd skada. Den upplevda skadan kan utgöra den subjektiva tolkningen av diskriminering. Dock för att förstå vad som skapat den subjektiva tolkningen (skadan) är det också av vikt att förstå på vilka grunder tolkningen utformats.

Enligt forskare i Sverige kan lyhördhet i utmanande frågor skapas genom att aktörer utanför den akademiska världen samverkar med forskare kring olika beslut. Detta så att resonemang kring beslut blir mer välgrundade. Vård för äldre personer beskrivs omfattas utav ett större behov utav en sådan samverkan (Jönson, Hultqvist & Iwarsson 2021, s. 6). Analysen här i relation till resultatet är att anmälare i sina anmälningar synliggör ett behov av att inkludera forskningsvärlden i beslutet om åldersinriktat covidvaccin. Samtidigt kan det akuta skedet under en kris med

bristande tidsutrymme ha påverkat graden av samverkan som hunnit ske med forskningsvärlden vid fastställandet av denna bestämmelse.

5.5.3 Motiv till bestämmelsen ifrågasätts

Den essens som anmälare skildrar i materialet är att en statlig bestämmelse diskriminerar äldre på ogrundade skäl, vilket i sin tur föranleder till att anmälare ifrågasätter motiven till att vaccinera äldre med Astra Zeneca. När det avser frågan om motiv är det främst ekonomiska intressen som anmälare spekulerar kring och huruvida dessa utgör ett samband med bestämmelsen om åldersinriktad vaccinering mot covid-19. Vissa spekulationer som förekommer är mer övertygade i sina formuleringar om att staten har ekonomiska motiv medan andra spekulationer mer omfattas utav att det sannolikt handlar om ekonomin:

Det är inte omtanke om folkhälsan som gjort att 65-plussare enbart skall erbjudas astra zenecas vaccin. Sannolikt handlar det om ekonomin [...] (Anmälan 2:27).

Här beskriver en anmälare hur det inte är omtanke av folkhälsan som gjort att 65-plussare erbjuds Astra Zeneca vaccinet. Istället spekulerar anmälaren kring att bestämmelsen sannolikt handlar om ekonomin. Essensen här är att ekonomiska intressen enligt anmälaren kan utgöra ett samband med fastställandet av denna bestämmelse. Flera anmälare påtalar detta samband:

Det är diskriminering av staten gentemot pensionärer att dels utsätta oss för större risk än nödvändigt samt att inte ge oss det bästa tillgängliga skyddet som finns. Man måste ifrågasätta motivet som förmodligen är monetärt (Anmälan 2:44).

Här beskriver en annan anmälare hur bestämmelsen utgör en grund för diskriminering genom att den utsätter äldre för större risker än nödvändigt. Spekulationer uppstår kring att bestämmelsen förmodligen är monetär, det vill säga har ett samband med frågan om pengar och därför måste ifrågasättas i sitt motiv. Essensen i denna anmälan liksom i tidigare är att det uppstår spekulationer till följd av bestämmelsen där samband med ekonomiska intressen påtalas.

Enligt Finemans sårbarhetsteori är institutioner, organisationer eller statens olika verksamheter inte några isolerade enheter (Fineman 2012, s.1758-1760). Hon beskriver hur dessa relationer har en koppling till individer på olika samhällsnivåer och utgör en del av det ekonomiska nätet som människor är beroende utav (Fineman 2008, s.9-10). Genom att analysera resultatet som ovan beskrivits med Finemans teori så kan det betraktas som att anmälare genom sina spekulationer vill synliggöra det ekonomiska nätet i landet, vilka verksamheter som blir anmälda hos Diskrimineringsombudsmannen anses vara en del utav, utifrån att de implementerar bestämmelsen.

I en studie där äldre från England deltagit och medelåldern är 70 år, framkommer det att synen på vaccinering förändrats under covid-19. Bland vissa har övertygelsen om att ta ett kollektivt ansvar ökat, medan bland andra så har en misstro växt fram. Enligt forskare grundar sig detta i att frågan börjat handla om kommersiella vinstfaktorer och bieffekter (Gallant, Brown Nicholls, Rasmussen, Cogan m fl 2021, s.9). Enligt studien kan den negativa synen på covid-19 vaccina ha ett samband med att det skett en snabb utveckling utav vaccin för att bekämpa viruset, vilket i sin kan ha påverkat vaccinacceptansen bland äldre (a.a. s.2-3). Analysen här i relation till resultatet är att anmälares reaktioner kan vara ett resultat av den snabba utvecklingen i frågan som skett i Sverige och att den snabba implementeringen inte givit tillräcklig med utrymme för de som format bestämmelsen till att skapa en övertygelse bland äldre om vaccinets positiva effekter, till följd av en tidsbrist i en unik situation.

Anmälare redogör för hur vaccin såsom Pfizer och Moderna kostar antingen 10/12 euro per styck medan Astra Zeneca vaccinet som ges till äldre beskrivs kosta mindre än 2 euro/styck. Motargument som förekommer är att i andra åldersgrupper prioriteras de dyrare vaccinen. Samtidigt vidhåller anmälare att denna prioritering av vaccin också kan grunda sig i andra ekonomiska skäl än vaccinkostnader:

Region x hänvisar således den äldre delen av befolkningen, som redan nu har den högsta dödligheten i Covid-19, till det sämsta tillgängliga vaccinet av ekonomiska och inte medicinska skäl (Anmälan 1:27).

Här resonerar en anmälare kring motiv till att äldre erbjuds ett vaccin som denne upplever är det sämsta valet. Anmälaren beskriver hur den tror att bestämmelsen inte grundar sig i medicinska utan ekonomiska skäl. Essensen här är att anmälaren visar på en övertygelse i att det föreligger ekonomiska skäl bakom denna bestämmelse. Detta genom att dra paralleller med frågan om dödlighet bland gruppen äldre. Här indikerar anmälaren på att kostnader för att ha kvar äldre i landet kan ha påverkat utformandet av denna bestämmelse. Flera anmälare delar denna övertygelse. En annan anmälare beskriver till exempel hur statskassan är tömd och att staten inte har någon ekonomi att ta hand om sina äldre:

Jag blev nekad annat vaccin på X. Där fick jag komma in en timme tidigare då jag anlände för tidigt och det var nästan helt folktomt där. Jag blev nekad att få Pfizers vaccin på båda ställena. Överblivet vaccin kastas hellre än ges till oss. Jag känner mig diskriminerad och kränkt och har sovit dåligt efter händelserna. Är vi äldre andra klassens medborgare som erbjuds ett sämre vaccin? Staten har ekonomiska motiv eftersom pensionskassan tömdes redan på pengar för många år sedan, så nu är det lägligt att utrota oss pensionärer. Hörde igår att våra liv är värda futtiga 75000 kr vid eventuellt dödsfall av vaccinet (Anmälan 1:78).

Essensen här är att anmälaren försöker åberopa att alla åldersgrupper inte omfattas utav ett lika högt värde till följd av ekonomiska intressen och att detta har fått konsekvenser såsom att den sovit dåligt. Här skildrar anmälare sin syn på statens ekonomiska ställning genom argumentationer om att pensionskassan är tömd. Anmälaren speglar en övertygelse i att covid-19 situationen kan utgöra ett lägligt tillfälle för staten att utrota sina pensionärer. Samtidigt som den påstår att gruppen äldre utgör andra klassens medborgare genom erbjudandet av ett sämre vaccin.

Enligt Finemans sårbarhetsteori omfattar frågan om diskriminering olika strukturella nackdelar genom att strukturer i sig till och med ibland tjänar den

systematiska ojämlikheten för vissa personer (Fineman 2012, s.1737f). Genom att analysera resultatet som ovan beskrivits med Finemans teori så indikerar anmälare på att strukturen för att bekämpa smittspridningen (covid 19) omfattas av en nackdel genom att den inte erbjuder samma privilegium för alla åldersgrupper. Den systematiska ojämlikheten skildras som något vilket har ett samband med ekonomiska intressen. Upplevelser av ekonomiska intressen (i relation till vaccinfrågan) skildras som något vilket bidrar till att en redan sårbar grupp på strukturell nivå (enligt aktuell diskrimineringsgrund ålder) känner sig ännu mer sårbar och därmed upprätthålls den strukturella ojämlikheten.

I en studie som genomförts i England bland personer över 65 år framställs vikten av att äldre får ha diskussioner i frågan om vaccinering med kompetent och trovärdig sjukvårdspersonal. Man menar att detta utgör en viktig del i vaccinationspolitiken för att övertyga äldre i frågan om potentiella effekter (Bhanu, Gopal, Walters, Chaundhry 2021, s.2). Analysen här i relation till resultatet är att inget i anmälningarna tyder på att anmälare upplever att de har haft övertygande diskussioner med sjukvårdspersonal i frågan om Astra Zeneca vaccinet. Tvärtom speglar anmälare en tolkning där förklaringar inte givits i kontakten med sjukvårdsvårdspersonal, vilket indikerar på att ha förstärkt deras spekulationer om ekonomiska intressen.

5.6 Sammanfattning

I resultatet framkommer att det skett en markant ökning i antal anmälningar om åldersdiskriminering i samband med covid-19 till Diskrimineringsombudsmannen under perioden 2020 - 2021. De som anmäler åldersdiskriminering i samband med covid-19 under perioden 2020 - 2021 är i största utsträckning äldre personer över 65 år. Frågan om åldersdiskriminering behandlas utifrån den subjektiva tolkningen. Verksamheter som blir anmälda är bland annat Folkhälsomyndigheten och olika kommuner/regioner, vilka implementerar en nationell bestämmelse om åldersinriktat vaccin. Stockholmsregionen är det verksamhetsområde som allra flest

anmälningar berör. De bilder som starkast framträder i anmälningarna är att biverkningar inte beaktats i frågan om Astra Zeneca vaccinet för äldre över 65 år. Vidare att Sverige inte intar samma försiktighetsprinciper i frågan såsom exempelvis Danmark eller Norge. Det skildras ett missnöje kring den begränsade valfriheten i frågan om covid-19 vaccineringen till följd av främst de biverkningar som rapporterats kring Astra Zeneca vaccinet. Essensen i anmälningarna i relation till frågan om åldersdiskriminering är att beslutet om att enbart erbjuda äldre ett vaccin med fler biverkningar är enligt anmälare ogrundat och därmed uppstår också olika spekulationer bland anmälaren kring motiven bakom denna bestämmelse. Det förekommer spekulationer om ekonomiska intressen. Bilder och essens som analyseras utifrån Finemans sårbarhetsteori (the vulnerability theory) skildras utifrån att statliga myndigheter kan ha intagit en reaktiv roll i vägen mot att mildra de biverkningar som Astra Zeneca vaccinet genererat till. Vidare att denna reaktiva roll också enligt aktuell forskning kan ha utgjort en påverkan hos anmälare i sin övertygelse att inte vaccinera sig med Astra Zeneca. Vidare att den snabba utvecklingen i vaccinfrågan också kan ha påverkat graden av vaccinacceptans bland äldre.

6. Avslutande diskussion

6.1 Bestämmelsens legitimitet

Det är främst äldre som anmäler. Deras beskrivningar av att ha blivit åldersdiskriminerade i samband med covid-19 handlar i stort sett bara om en situation, nämligen vaccination och utevaron av valfrihet. Det var endast 7 anmälningar av 156 som hade koppling till övriga restriktioner som exempelvis vaccinpass. En möjlig förklaring till detta skulle kunna vara att frågor om vaccination länge varit laddade och präglats av olika ideologiska övertoner, vilka naturligtvis kan ha utgjort en påverkan på huruvida några utav dessa anmälningar upprättats. De som anmäler ger dock inte en bild av att de är vaccinationsmotståndare. Anmälare skildrar inte ett motstånd till Pfizer och

Moderna vaccinet utan ett motstånd till Astra Zeneca vaccinet. Att få bestämma skildras som något viktigt i anmälningarna.

Fler anmälningar riktar sig mot områden och verksamheter inom Stockholmsregionen. Här är det svårt att spekulera kring varför denna region utmärker sig. Det skulle kunna vara som forskning från Schroyen et al. (2018) visar, att graden av information varit något lägre inom detta geografiska område till följd av en annan syn på äldre, men det vet vi inget om.

När det gäller bilder som anmälare ger av åldersdiskriminering är det främst biverkningar och försiktighetsprinciper på ett strukturellt plan genom åldersinriktat vaccin som erfarenheterna av åldersdiskriminering beskrivs utifrån. Tolkningar om åldersdiskriminering indikerar på att förstärkas hos enskilda anmälare när jämförelser görs med andra länder och deras syn på äldre. Samtidigt beskrivs delar i anmälningarna vilka i likhet med Finemans (2008) sårbarhetsteori tyder på att statliga myndigheter inte har lyckats skapa en övertygelse bland de som anmäler om att Astra Zeneca vaccinet är effektivt. En oro för hälsan bland anmälare kan ha uppstått till följd av detta. Vi vet att beslutet om vaccinering har sin utgångspunkt i att skydda äldre mot ett farligt virus, men trots denna så visar anmälningarna på att bestämmelsen tolkats på ett annat vis. En möjlig förklaring till den upplevda skadan (diskrimineringen) kan vara att samhällskontraktet och dess modell har sina strukturella brister och utgör en sårbarhet. Detta genom att den strukturella modellen (i likhet med det som Fineman (2008) skriver) alltid omfattas utav ett utrymme för subjektet att göra en annan tolkning av legitimiteten i ett beslut. En motivering från statliga myndigheter hade därmed inte nödvändigtvis garanterat att denna sårbarhet hade försvunnit och att anmälningarna inte hade upprättats.

När det gäller essens är det främst upplevelsen av ett ogrundat beslutet som står i fokus hos anmälaren och utgör en väsentlig makt för upplevelsen av åldersdiskriminering. Den subjektiva tolkningen av en indirekt åldersdiskriminering hade kanske kunnat förebyggas genom en ökad samverkan med forskningsvärlden, i likhet med det som Jönsson, Hultqvist och Iwarsson (2021) påtalar. En ökad samverkan hade kunnat övertyga anmälare om att beslutet

inte har ett samband med ekonomiska intressen och genom detta kanske minskat de spekulationer som förekommer i anmälningar.

Beskrivningar utav erfarenheter av åldersdiskriminering i samband med covid-19 till Diskrimineringsombudsmannen, ger en djupare förståelse av hur åldersdiskriminering kan uppfattas. Utifrån studiens resultat så skulle den subjektiva tolkningen av att ha blivit åldersdiskriminerad kunna minska genom att relevant information om bestämmelser ges till berörda personer i god tid. Detta skulle även kunna hindra risken för att spekulationer uppstår och därmed stärka tilliten till de demokratiska principerna. Samtidigt som ett grundat beslut också skulle kunna hindra att otillförlitliga källor sprider felaktig information om statliga bestämmelser och fyller kunskapsluckor som enskilda individer saknar. Resultatet skulle också kunna tolkas som att snabba beslut under kristider kan förstärka känslan av diskriminering och generera till att en bestämmelse inte uppfattas som legitim. Detta utifrån att det inte har givits tillräckligt med utrymme hos myndigheter för att skapa en övertygelse i frågan, precis som studien från Gallant et al. 2021 visar att tiden kan utgöra ett samband med acceptansen kring ett beslut.

Det skulle vara intressant att veta mer om vad sociala relationer spelar för roll vid tolkningen av åldersdiskriminering. Om äldre pratar med varandra om vaccination. Vad de samtalen har för betydelse för vad den äldre sedan själv tycker i frågan.

7. Referenser

Bernstein, Laura E., Ebert, Alexandria R., & Hicks Patrick, Julie (2022) *Ageism Before and During the COVID-19 Pandemic. Translational Issues in Psychological Science. Published April 14: Advance online publication: 1-11.* <http://dx.doi.org/10.1037/tps0000323>.

Bhanu, Cini., Gopal, Dipesh., Walters, Kate. & Chaudhry, Umar A.R. (2021) *Vaccination uptake amongst older adults from minority ethnic backgrounds: A systematic review.* PLoS Medicine 18 (11): 1-17. doi: 10.1371/journal.pmed.1003826.

Blom, Björn & Nygren, Lennart (red.) (2021) *Analys om korta narrativ. I: Ahnlund, Petra & Sauer, Lennart (red.) (2021). ATT FORSKA I SOCIALT ARBETE. Utmaningar, förhållningssätt och metoder.* Lund: Studentlitteratur AB, s.165-198.

Bourdieu, Pierre (2010) *Distinction. A social critique of the judgement of Taste.* Translated by Richard Nice, with a new introduction by Tony Bennett. London: Routledge.

Bratt, Christopher., Abrams, Dominic., Swift, Hannah. J., Vauclair, Christin-Melanie. & Marques, Sibia (2018) *Perceived age discrimination across age in Europe: From an ageing society to a society for all ages.* Developmental Psychology, VOL 54 No.1: 167– 180. doi: <https://doi.org/10.1037/dev0000398>.

Collins, Randall (2008) *Den sociologiska blicken. Att se bortom det uppenbara.* Lund: Studentlitteratur AB.

De Paw, Marijke., Sleaf, Bridget. & Georgantzi, Nena (2018) *Ageism and age discrimination in international human rights law. I: Georgantzi, Nena & Doron, Israel (editor) (2018). Ageing, ageism and the law. European perspectives on the rights of older persons.* UK/Chetenham: Elgar Publishing, s.174-194.

Diskrimineringsombudsmannen (2022) *Gör en anmälan om diskriminering.* <https://www.do.se/diskriminering/anmal-diskriminering/gor-en-anmalan-om-diskriminering>. Hämtat: 2022-02-20.

Diskrimineringsombudsmannen (2022) *Diskrimineringsombudsmannens Årsredovisning 2021, s.1-112.* <https://www.do.se/download/18.56175f8817b345aa7651d65/1649334584922/DO-arsredovisning-2021.pdf>. Hämtat: 2022-03-03.

E Jackson, Sarah., Hacket, Ruth A. & Steptoe, Andrew (2019) *Associations between age discrimination and health and wellbeing: cross-sectional and prospective analysis of the English Longitudinal Study of Ageing*. The Lancet Public Health. Volume 4. Issue 4. P. doi: e200-e2008. doi: [https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(19\)30035-0](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(19)30035-0).

Esseveld, Johanna (2008) *Reflexivitet, kvalitativ forskning och samhällsvetenskap* I: Sjöberg, Katarina & Wästerfors, David (red.) (2008) *Uppdrag forskning*. Malmö: Liber AB, s.184-214.

Fineman Albertson, Martha (2008) *The vulnerable Subject: Anchoring Equality in the Human Condition*. Yale Journal of Law and Feminism 20(1), 1-24. <http://heinonline.org.ludwig.lub.lu.se/HOL/Page?handle=hein.journals/yjfem20&div=4>.

Fineman Albertson, Martha (2012). *Beyond identities: The limits of Anti discrimination Approach to Equality*. Boston University law review. Boston University. School of Law. Vol 92 Issue 6: 1713-1770.

Folkhälsomyndigheten (2020) *Inbjudan till pressträff om Sveriges beredskap för det nya coronaviruset*. Publicerad 26:e februari 2020. Tillgänglig: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2020/februari/inbjudan-till-presstraff-om-sveriges-beredskap-for-det-nya-coronaviruset/> Hämtat: 22-04-15.

Friberg, Febe & Öhlen, Joakim (2021) *Fenomenologi*. I: Klingberg, Gunilla & Hallberg, Ulrika (red). *Kvalitativa metoder helt enkelt*. Lund: Studentlitteratur AB, s.165-186.

Gallant, Allyson J., Brown Nicholls, Louise A & Rasmussen, Susan., Cogan, Nicola., Young, David., Williams, Lynn. (2021) *Changes in attitudes to vaccination as a result of the COVID-19 pandemic: A longitudinal study of older adult in the UK*. Published 23 PLOS ONE. Vol 16 Issue 12: 1-11. doi: 10.1371/journal.pone.0261844.

Gomes de Macedo Bacarau, Ardiane., Sayuri Sato, Ana Paula., Stolses Bergamo Francisco, Maria Priscila (2021) *Reasons for nonadherence to vaccination for influenza among older people in Brazil*. PLoS One. 16:11: 1-16. doi: 10.1371/journal.pone.0259640.

Grim, Katarina & Persdotter, Birgitta (2021) *Skillnader som kan utgöra risk för diskriminering. En kvalitativ studie om faktorer som påverkar socialsekreterares bedömningar och beslut inom den sociala barn- och ungdomsvården*. Författad av personer vid Karlstad Universitet. Underlagsrapport på uppdrag av diskrimineringsombudsmannen:s.1-125. Tillgänglig:<https://www.do.se/download/18.56175f8817b345aa765116a/1639148100434/rapport-skillnader-som-kan-utgora-risk-for-diskriminering.pdf>.

Guba, Egon G. (1967) *The Expanding Concept of Research. Theory into Practice*. Taylor & Taylor. Vol 6 (No.2). Apr. 1967: <https://www.jstor.org/stable/1475296>, page 57-65. Hämtat: 2022-03-08.

Guba, Egon G. & Lincoln, Yvonna S. (1989) *Forth Generation Evaluation*. United Stated of America: Sage Publications, Inc.

Harnett, Tove (2019) *Utifrån ålder eller behov?* Socialvetenskaplig tidskrift. 26(3-4): 303-322. <https://socvet.se/article/view/3092/2416>. Hämtat: 2022-03-04.

Helgesson, Gert. (2015) *Forskningsetik*. Andra upplagan. Lund: Studentlitteratur AB.

Isaksson, Joakim (2021) *Riktad kvalitativ innehållsanalys*. I: Klintberg, Gunilla & Hallberg, Ulrika (red.) (2021) *Kvalitativa metoder helt enkelt*. Lund: Studentlitteratur AB, s.283-302.

Ivarsson, Dan & Ziegerer, Jessica (2021) *Granskningen på två minuter. Portad från sjukhusvård. I: Sydsvenskan*. Tillgänglig: <https://www.sydsvenskan.se/2021-11-04/granskningen-pa-tva-minuter-portad-fran-sjukhusvard>. Hämtad: 2022-03-25]

Jönson, Håkan (2021) Introduktion till antologin. I: Jönson, Håkan (red.) Alftberg, Åsa., Andersson, Janicke., Bildtgård, Torbjörn., Ekstam, Lisa., Harnett, Tove., Heikkinen, Satu., Hydén, Lars-Christer., Jönson, Håkan., Krekula, Clary., Möllergren, Glenn., Nilsson, Gabriella., Nilsson, Kerstin., Nyman, Rosita., Rahman, Atiqur., Seidl, Camilla., Snellman, Fredrik., Storm, Palle., Torgé, Cristina. Joy., & Öberg, Peter. *Perspektiv på ålderism*. Lund: Social Work Press, s.5-24. Samlingsverk/anatologier:https://lucris.lub.lu.se/ws/portalfiles/portal/90527736/Perspektiv_pa_a_liderism.pdf. Hämtat: 2022-03-03.

Jönson, Håkan., Hultqvist, Sara., Ivarsson, Susanne (2021) *SAPO – en modell för samverkan mellan forskare och aktörer utanför akademien inom området äldre och åldrande*. Ingår i: *Äldre i Centrum Vetenskapligt supplement*: Stiftelsen Stockholms Län Äldrecentrum. Vol 1. Nr 1 s.5-14: doi: 10.52585/icvs.v1i1.2.

Karlsson, Urban (2021) *Konsten att förstöra kunskap. Om mekanismer som hindrar och förstör kunskap*. I: Ahnlund, Petra & Sauer, Lennart (red) (2021) ATT FORSKA I SOCIALT ARBETE. *Utmaningar, förhållningssätt och metoder*. Lund: Studentlitteratur AB, s.225-257.

Katz, Jack (2013) Analytisk induktion. I: Jacobsson, Katarina & Wästerfors, David (red) (2013). *Från klarhet till klarhet. Lysande texter för sociologisk forskning*. Första upplagan. Malmö: Egalité, s.331-342.

Kivi, Marie., Hansson, Isabelle & Bjälkebring, Pär (2020) *Up and about: Older adults well-being during the COVID-19 pandemic in a Swedish longitudinal study*. *Journals of Gerontology. Social Sciences* 76 (2): e4–e9 . <https://doi.org/10.1093/geronb/gbaa084>.

Kulin, Joakim., Johansson, Sevä., Ingemar., Hjern, Mikael.& Fors Connolly, Filip (2021) I: Wasshede, Cathrin & Björn, Sofia (2021) *Avsked i coronatider. Att ta farväl av döende nära anhöriga i tider av restriktioner. Farwell in corona times. To say good bye to dying next of kin in times of restrictions*. *Sociologisk forskning* 58 (1-2). Göteborgs universitet: Samhällsvetenskapliga fakulteten/Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap, 77-102 doi.10.37062/sf.58.22264.

Lincoln, Yvonna S. & Guba, Egon G. (1985) *NATURALISTIC INQUIRY*. United States of America: Sage Publications, Inc.

Lincoln, Yvonna S. & Guba, Egon G. (1989) *Ethics: The Failure of Positivist Science*. Spring 1989. *The Review of Higher Education*. John Hopkins University Press. Volume 12. Number 3: 221-240. doi: <https://doi.org/10.1353/rhe.1989.0017>

Malesza, Marta & Wittmann, Erich (2021) *Acceptance and Intake of COVID-19 Vaccines among Older Germans*. Published 30 mars 2021 in *Journal of Clinical Medicine*. MDPI. Vol 10, 1388:1-9. doi: 10.3390/jcm10071388.

Nationalencyklopedin [u.å]. *Diskriminering*. <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/diskriminering>. Hämtat: 2022-03-03.

Nyström, Maria (2021) Hermeneutik. I: Klingberg, Gunilla & Hallberg, Ulrika (red). *Kvalitativa metoder helt enkelt*. Lund: Studentlitteratur AB, s.231-256.

Proposition 2007/08:95 *Ett starkare skydd mot diskriminering*

Ricoeur, Paul (1976) *Interpretation Theory. Discourse and the Surplus of Meaning*. USA: Texas Christian University Press Fort Worth.

Schroyen, Sara., Adam, Stephane., Marquet, Manon., Jerusalem, Guy., Thiel, Stephanie., Giraudet, Anne-Laure. & Missotten, Pierre (2018) *Communication*

of healthcare professionals: Is there ageism? European Journal of Cancer Care. Vol. 27 Issue 1: 1-10. doi: 10.1111/ecc.12780.

Severin, Anna & Chataway, Joanna (2020) *Purposes of peer review: A qualitative study of stakeholders expectations and perceptions*. First published 28 september 2020 in Associations of Learned and Professional Society Publishers. Vol 32, Issue 2:144-155. doi: 10.1002/leap.1336.

SFS 1992:191 *Avgiftsförordningen*.

SFS 2009:400. *Offentlighets- och sekretesslag*.

SFS 2003:460. *Lag om etikprövning av forskning som avser människor*.

SFS 2008:567. *Diskrimineringslag*.

SFS 2014:821 *Patientlagen*.

Sohlberg, Peter & Sohlberg, Britt-Marie (2019) *Kunskapens former. Vetenskapsteori, forskningsmetod och forskningsetik*. Fjärde upplagan. Stockholm: Liber AB.

SOU 2020:80 *Delbetänkande av Coronakommissionen. Äldreomsorgen under pandemin*.

Stokes, Jeffrey & Moorman, Sara M (2019) *Sticks and Stones: Perceived Age Discrimination, Well-Being and Health Over a 20-Year Period*. Publication dec 26 2019. Journal Article. SAGE publications: University of Massachusetts. Vol 23 (3-4): 115-125. doi: 10.1177/0164027519894875.

Svensson, Eva-Maria (2020) *Åldersdiskriminering och åldersism i arbetslivet*. Rapport 18. S 2018:10. Delegationen för senior arbetskraft Stockholm: Erlanders AB. https://www.regeringen.se/4ad5f6/contentassets/40b1a4e5cc934fa5ab54e25bb994554c/rapport-18_aldersdiskriminering-och-alderism_webb.pdf. Hämtat: 2022-03-04.

Sveriges Radio (2022) *Restriktionerna upphävs. Statsministerns pressträff*. Publicerad 3:e februari 2022. Tillgänglig: <https://sverigesradio.se/avsnitt/statsministerns-presstraff-om-restriktionerna>. Hämtat: 2022-04-15.

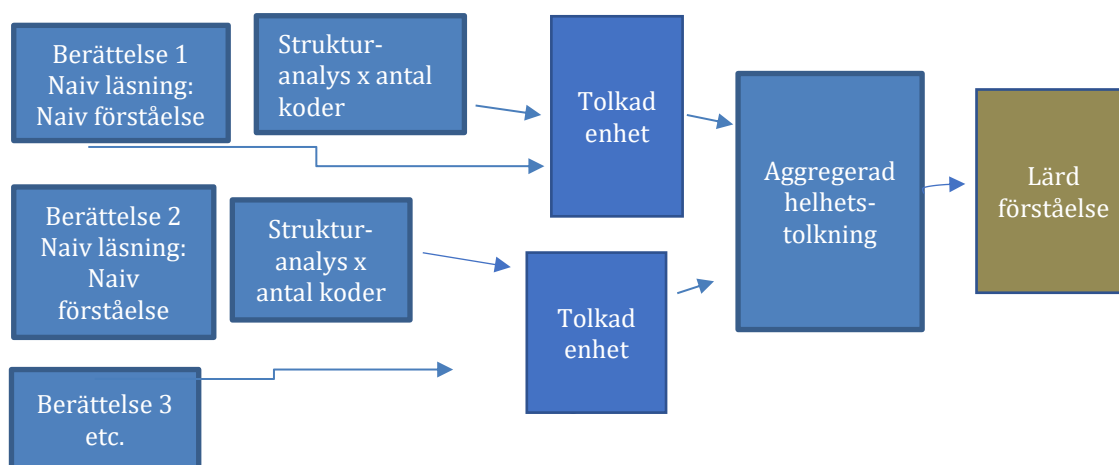
Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Tredje upplagan. Stockholm: Vetenskapsrådet. https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf. Hämtat: 2022-01-22.

Wikström, Eva (2021) *Etiska dilemman och kulturell medvetenhet*. I: Ahnlund, Petra & Sauer, Lennart (red) (2021) *ATT FORSKA I SOCIALT ARBETE. Utmaningar, förhållningssätt och metoder*. Lund: Studentlitteratur AB, s.111-132.

8. Bilagor

Bilaga 1: Utdrag ur Paul Ricoeurs analysmodell 1

(Blom & Nygren i Ahnlund & Sauer 2021, s.180f)

Bilaga 2: Mottagen statistik från Diskrimineringsombudsmannen

Anmälningar som inkommit till Diskrimineringsombudsmannen under perioden 2020 samt 2021 med koppling till åldersdiskriminering och covid-19.

Kopia på mail som mottagits av Diskrimineringsombudsmannen 220212.

Diskrimineringsom... 12 jan.
till mig ▾

Hej,

År 2020 - 0 st.

År 2021 - 156 st.

Med vänlig hälsning

Registrator

Diskrimineringsombudsmannen (DO)

Box 4057 | 169 04 Solna | Besök Råsundavägen
18

Telefonväxel 08-120 20 700 | Fax 08-120 20 800

www.do.se | do@do.se

DO arbetar för ett samhälle fritt från
diskriminering.

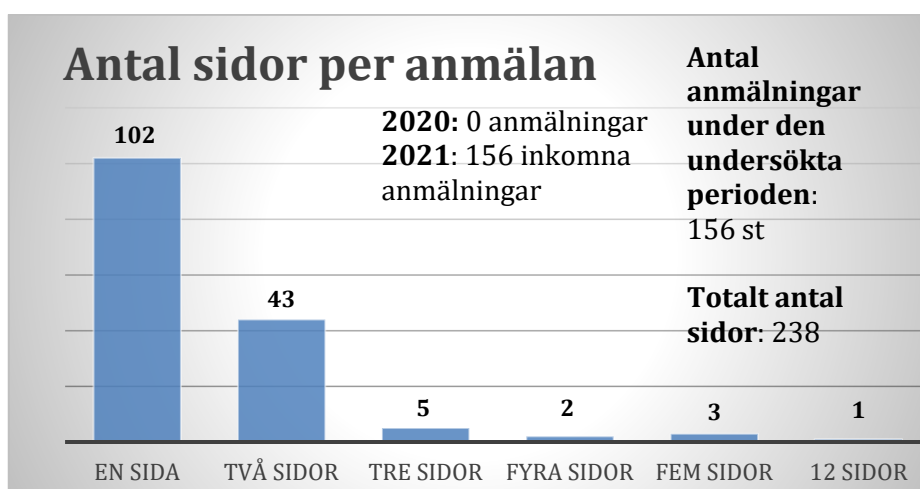
Läs mer om vår verksamhet på www.do.se.

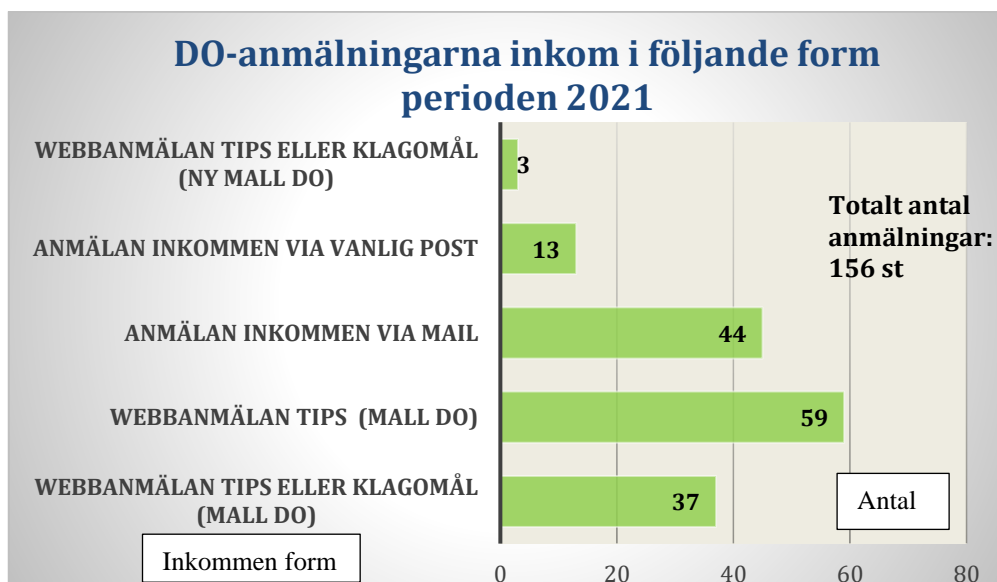
Bilaga 3: Tabeller som upprättats under arbetsprocessen

Tabeller som upprättats under arbetsprocessen för att få en överblick av materialet.

Tabell 1: Antal sidor per anmälan

Tabell 2. Antal anmälningar i inkommen form

Tabell 3 Uppgifter om kön

KÖN	
MAN	8 st
KVINNA	24 st
GÅR EJ ATT UTLÄSA	124 st

Tabell 4. Sekretessbelagda uppgifter och anonyma anmälningar

DO:s sekretessmarkerade uppgifter		
Anmälningar där personer uppger sitt namn	121 st	Sekretessmarkerade(DO)
Anonyma anmälningar	35 st	

Bilaga 4: Anmälningssblanketten för diskriminering har uppdaterats

Enbart tre anmälningar som inkommit till Diskrimineringsombudsmannen under år 2021 är upprättade utifrån den nya anmälningssblanketten, resterande anmälningar är upprättade i tidigare anmälningssblankett eller i annan form (enligt tabell 2 på s.62). För er som är intresserade av att läsa mer om skillnaderna i anmälningssblanketterna har denna del sammanställts som en bilaga.

Det förekommer två olika anmälningssblanketter för anmälan av diskriminering till Diskrimineringsombudsmannen. Vad som går att utläsa i den tidigare webbanmälan/blanketten är frågor kring vad tipset/anmälan handlar om. Om det berör en specifik verksamhet vidare hur många verksamheter som anmälan avser och var verksamheten som anmälts är placerad. Sedan föreligger frågor kring kontaktuppgifter till den som upprättar anmälan samt om det finns övrig information eller övriga kommentarer som anmälaren önskar att delge. Vidare förekommer frågor om huruvida personen själv blivit utsatt för de händelser som beskrivs i tipset/klagomålet eller om händelserna avser någon annan. Även frågor om kön ställs samt frågor om tipset/klagomålet handlar om sexuella trakasserier eller repressalier.

I den nya blanketten som utvecklats i slutet av år 2021 följer först en introducerande och tydlig information till läsaren om att uppgifterna som de lämnar är offentliga handlingar. Sedan följer frågor om att anmälaren skall berätta vad som hänt och att anmälaren skall beskriva händelsen. Det framkommer att anmälaren inte ska ange namn på de personer som den anser diskriminerat, något vilket inte syns i den tidigare versionen. Sedan följer frågor om när händelsen skedde och att datum skall anges noggrant. Datum förekommer även i gamla blanketten. Anmälaren får vidare i den nya blanketten fylla i alternativ som stämmer överens med de händelser som den beskriver. Till exempel får anmälaren ange om diskrimineringen har ett samband med kön, religion med mera. Här får anmälaren markera tydligare sin diskrimineringsgrund i relation till den gamla blanketten. Sedan följer i den nya blanketten även frågor kring områden som tipset och klagomålet berör. Även här har det i den nya blanketten lagts in valalternativ om myndigheter såsom arbetsförmedlingen, hälso- och sjukvården, värnplikten, socialtjänsten med mera. Alternativ som inte går att utläsa i den tidigare blanketten. I den nya blanketten refereras det till en informationslänk om behandling av den enskildes personuppgifter. Något vilket inte syns lika tydligt i den tidigare blanketten.